Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхехьарча Советен Министрийн Советен орган («СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 70 (5170) | ШОАТТА, 10 июнь 1972 шу. | 2 кап. | *Газет арадуьл 1923 шера дена*

ЮРТА ДОАЛ ДАРА КЕРДА ФОРМАШ

КПСС XXIV съезд хиллачул тIехьагIа вай мехка юрта боахаме доккхий хувцамаш хиннад. ЧIоагIлу колхозийн совхозийн материально - технически база, лакхлу кадрий квалификаци, тоалу производства структура. ТIа-тIа дукхагIа дIаирж къахьегама индустриальни методаш. Юрта экономика сиха дегIайоагIаш хиларца лакхлу производствана доал дареи из вIаштIехьийккхарен доалIам, уж хаддаза эргадаьха тоаде дезаш да.

Коммунистически парте геттара боккха теркам тIабохийт боахама доал дара. Дукха хIама даьд укх тIеххьарча шерашка юрта а, эрга а баьккха тоабаьб юрта боахама органий болх, колхозий состаш сихай, цхьайолча республикашкара болх бе йоаленнай совхозий министерстваш, шерлу специализированни трестий сеть. Цо гIо дир производство кхы а лакхъярд, цуна хаддаза интенсификаци яра эша дика хьалаш хьахлийтара.

«Боахама доал, дела оргадаьккха тоадар доаццача хана кампани а йоацаш вахаро ше оттаь динамични процесс я. Вай экономика масштабаш лакхъярон дика хIамаш карагIдахаргон доалдаргара дIадех керда, кхы а тIех дараш, хина яьнна йолаш йолча формехи методехи кхоачамбаь Iо мукъалац, кхыкеттел уж дIахача хама дика гIулакх деш хиналде а», — ях беллаьд Л. И. Брежнева парте XXIV-ча съезде яьча КПСС ЦК Отчетни доклада тIа.

Укх тIеххьарча хана юрта хьахиннай производство вIаштIехьайккхара, цуна кооперации комбинирования яра керда эффективни формаш. Мехка дукхача районашка дукхагIа хьахул доакъоща юкъера предприятеш, тоалаша болх беш я совхозаш заводаш, шекара комбинаташ, коа тIара оалхазараш кхеду фабрикаш, кхыйола агропромышленни комплексаш. Царна доал дара аьттув боалаш йола формаш кораьй. ТIа-тIа боккхагIа хул производственни Iилма — производственни объединеней балха лоархIам. Опыто хьахьекхад нагтта йолча объединенешка социально - экономически проблемаш дикагIа къоастеш хилар, техникех, капитальни вложенех, къахьегама ресурсех эффективнегIа пайда эцаш хилар, къахьегама индустриальни методаш шорагIа юкъе кхувлаш хилар. Масала, птицепрома вординг шера болх беча юкъагIа объединене фабрикаш шоза дукхагIа хилар, хIана 500-нел тIех а я. Продукци йоаккхинга чIоагIа лакхденнад. Фуаш хIама ца эшаш диаза дукхагIа гулду. 50 миллион хинначара 177 миллионагга кхоачаш дукхагIа хиннад коа тIара оалхазараш. Белгалдоалаш дикагIа хиннад качественни хьокхамаш: къахьегама овсарле хIама ца эшаш шоза лаьттакхий, хIама рентабельность — 14-нагара 39 процентага кхоачаш.

Организаци вIаштIехьаьлккхара перспективни форма а хинна дIаэттай юртбоахама бедал чакхйоаккха, торгови предприятеш моашта чухь йола объединенеш. Царех цаI Нохч-ГIалгIайн АССР-е болх беш йола массехк шу да. Цунна юкъе я итт совхоз, ийт консервни завод, магазиний, холодильникий, хранилищай сеть. Шин шера «Консервплодоовощ» объединене дикка дукхагIа доаттаду бьпадзараш, сомаш. ВIаши нийсдеча маьхашка диллача валови продукци 70 процент дукхагIа арахец, цул совгIа цун дикали ассортиментни хIана дуккха а дикагIа потребителий хьашташ кхоачалдеш а я.

Цу тайпарча, практикас чIоагIду юртбоахама производствана доал дара керда формаш лакха эффективность йолаш хилар. Агропромышленни предприятии, объединенеши яхкара эша хьалаш хьахиннача майрра цу новкъа даха доагIа. Предприятеш ведомственни кара хиларах производство вIаштIехьаьккхара кхы а дикагIйола прогрессивни методаш юкъе йоалаяра йола дукхьале хила йиш яц. Из дар хьаштдолаш йолча министерстванта, эггара хьалха юрта боахамех кхачаш промышленностен министерстванта йоага ер совхозаш, заводаш, хIаьта юрта кхыйола агропромышленни предприятеши объединенеши хьалра торо, цар сеть дегIаахара нальъаш белгалдаха деза.

Юрта боахама доал долга дIахо а оргалдьакха тоадара хьакхьа боккха белхтоккхам тIабохк иоттигера керттейн организаценга. Ведомственни тоьнна позицеша принципиально духьал а летташ, уж дехкарийла а производствана дIадахача моттиге объединенени хьахилара иоаста новкъостах де. ХIара хьадда йолча моттиге оптимальни решенеш яра кхетамга вIашагIтоха беза боахама органий, Iилма - технически институтий, предприятий кулгаххай шо.

Кердачунна, хьалха латтачунда доага гIулакха тIехь тахан гучадоал вай кадраш шорра кхеташ болаш кхийнеи хилар. Производствон доал деиги вIаштIехьдаккхара прогрессивни формаш юкъелхьарах, цар торонех бизагIа пайда эцарах тийна а мехка экономика дегIаахара темпаш, нийсагIча пхе шера плана заданеш кхоачашъяр. ХIаьта цхьайолча районашкара хоам бу совхозаш, заводаш, кхыйола агропромышленни комплексаш ехкачул тIехьагIа производство материально - технически Iалашъяр вогIа хиннад, яхаш. Предприятешка кIезигагIа кхоач тракторош, автомобилаш, оборудовани. Плановий боахамеи органаш дехкарийла а цу тайпара дола кхоачамбоацараш сихагIа дIадаха, объединене хIара предприятии производствана интенсификаце хилаьза яргIоацача средстваша йиза Iалашъе.

Юрта боахама доал дара цхьайола керда проблемаш къоастеча боккха лоархIам болаш да Iилма. Iилма-тохкама институтий дехкар да цу даькъе дукхагIа болх бе, Iоаль опыт вIашагIтоха, объединенеш дегIайоагIаш хиларца дуваденна хьахулача экономически организационни, социальни дешай ерригача комплекса хьакъехьара ларде оттаь йола рекомендацеш практикаца яла. Къаьстта аьлча боккха теркам тIабахийта беза агропромышленни предприятешта эффективни кулгал дара Iилма кердаш хьалра.

Экономикана доал дара керда формаш тIа-тIа шерагIа яржа промышленносте а юрта боахаме а. Парте XXIV-ча съезде белгалдаьккхад тIехьа тIайоагIача хана общественни пориэводства керттера хозрасчетни звенош а хинна дIаотта еза производственни, Iилма-производственни объединенеши комбинаташи хьалра налъаца тIехьагIа а производство вIашагIтоха езаш хилар. Юрта уж формаш эргаьха тоалрен дегIайолаярей гIулакх дергда парте юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь доккхий дехкараш толамца кхоачашдара.

(5 июня арадаьнача «Правда» передовой).

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЙНИ АКТИВА СОБРАНИ

Селхан КПСС обкома политически дешара ЦIагIа Нохч - ГIалгIайчен партийни актива собрани хилар. Активе дийцар «Дунен халкъашта юкъерча хьалах долча деша хеталь хиннача КПСС ЦК майски (1972 шу) Пленума итогех».

Доша дувцаш къамаьлаш деш даькъалаьцар КПСС Нохч - ГIалгIайн обкома хьалхарча секретара Апряткина С. С., КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Правдивко Н. Я., Нохч - ГIалгIайн историй, меттан, литературан Iилма тохкама института директора Байбулатова Н. К., Грозненски химически комбината директора Шипова Л. А., КПСС Надтеречни райкома секретара Решидова Р. Х., Грозненски гарнизона эцсара Потапова Н. П., «Октябрьнефть» НГДУ гIишлой-монтажни управлене штукатур - маляр Абдулиева М. Я., «Назрановский» совхоза директора Албогачиева Х., ВЛКСМ Грозненски горкома хьалхарча секретара Шаровариник Л. А., Советски районерча Ленина цIерагIча колхоза тракториста Баланова С., «Грознефтехимзаводы» объединене медсанчаста лоро, партийни организаце секретара Вешкелаускас Ф. Я.

Партийни актива собране хиннарашна берригаш а раьза а болаш тIайийцача резолюце тIа бизза хьаь а лаьцар къоабал а бир КПСС ЦК решенеша ма яхкара дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбараш машар а дунен халкъашта юкъера хьерикале а чIоагIъяра гIулакх чIоагIагIа хилийтараш тIаберзабаь бола КПСС ЦК, Централъни Комитета Политбюро практически болх.

НийсагIча пятилетка шерашка къаьсттa дика хьахьегаш я Грозненски радиотехнически завода коллектив. Цо арахеца продукци вай мехкарча дукххача моттигашка дIакхоьч. СССР-а 50 шу дуза дена дика кийчо яра къахьегама вакте латтача цо дикка тIехкхоачашъечьй пхе бетта задани.

Завода сборочни цеха керттера конвейер тIа болх беш я комсомолка монтажница Краснова Светлана. Юкъера школа чакх а евккха из цига балха-сиа шу мара даза дац.

СУРТА ТIА: монтажница, комсомолка С. Краснова.

С. Хугаева сурт.

ДЕРРИГА НИЗАШ — КПСС XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЯРА

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙН ОБЛАСТНОЙ ОРГАНИЗАЦЕ ЕРРИГАЧА ПАРТИЙНИ ГРУППАШКА, ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ПАРТОРГАНИЗАЦЕ, ПАРТГРУППОРГИЙ ГОРОДСКОЙ СОВЕЩАНЕ ДАКЪАЛОАЦАРАША ДАЬ ИХАЙКАРАЛ.

Берригга низ — КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра хьанийцача толамца кхоачашйир.

Деза новкъостий. Еза ха белгалъннакха кийчлуш ба вай мохк. Шу совгIа хьалха хилар карти, деррига халкъ нийсагIча пятилетке де дезарий хьадда йолча программаца кийчаьл кхы а гаьнагIара перспектива сиием йола XXIV съезд. Материальни духовниц лисех толенна йода вай Даьхе шиш сий долча юбилейга — Советски Социалистически Республикай Союз хьаль 50 шу дузарга.

Оаха, партгруппоргий городской совещане дакъа лоацарша, раьза хина белгалдоакхха партийни организацей хьалхленца КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, СССР хьаль 50 шу дизара майоагIара накъадахара социалистически ях а йоаржаь, Грозне къахьегамхоша города экономика дегIайоалдечеи чIоагIъечеи керда толамаш даьха хилар.

БархIлагIча пятилетка йоалл вай промышленносте бIарча хьанийцача толамца кхоачашйир. Во баьзар болх нийсагIча пятилетка хьалхарча шера а, 1971 шера халкъабоахама план хаьва хьалха, 26 декабре кхоачашйир. 1971 шерарча результаташа йиш хулийт кердача пятилетка дарра чIоагIа елла ала. Бакъда городской партийни организацена хьалхашка латт кхы а чоалхане, ахы а белхтоккхаме доля декхараш. Уж къовстадаьд парте XXIV-ча съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1971 ш.) Пленума решенеша, хIаьта нитта СССР профсоюзий XV-ча съезде яов, Л. И. Брежнева даьча къамаьла тIа, «Советски Социалистически Республикай Союз хьаль 50 шу дизара кийчо ярах» болча КПСС ЦК сецам тIа.

Кердача пятилетка заданеш хилал хьалха кхоачашъяра тIехьа дерригача халкъо йоаржаьча социалистически яхь юкъе а баха, производства боарам лакхбара укх шера шина 26 декабре тIакхочачанн хIаьта пятилетка — 1975 шера 5 декабре тIаккхоачанне кхоачашде дехкар тIейийцад грознойцаша. Цхьа моллагIча тайпара уж а вож дикха рубежаш яхарах, кердача продукце уж а вож тайпаш кардаргвалдарах дац дуйцар. Тахан дуйцар да Iилма-технически прогресс сихъяра, рузкъан кхомбарен хьурмат дараш, доал дара формаши методаши оргаьза тоабра, производствана концентраци, специализаци яра ларда тIа, производства боарам лакхбара хьаьнъе кIаьи эггара боккхагIа лоархIам болаш къахьегама овсарле дIахо а лакхъяра ларда тIа общественни производства эффективность мамогта лакхъярах.

Деррига декхараш кхоачашдара толам балар дукхачча даьъе тийша да юххьанцарча партийни организацена къахьегамхошта юкъе беча организаторски политически балхах, де дерхIа гIулакхаш кхоачашдара уж оргагIбана харах.

Цу балха тIа къаьстта моттиг дIалоац общественни производства дукххача керттерча участкашка хIанз хьаьнча партийни группаша. Къахьегамхой къахьегамеи политически хьажар лаккхдара тейна теша метод хина а хилнай, йолаш а я социалистически яхь къахьегамца коммунистически гIулакх хилари.

Производство специфика хьежа доаццаш хIара балха моттиге къахьегамца овсарле лакхъе комплексни планаш оттайрен кхоачашъярен тIехьара ях кхы а шерагIа йоаржара тIахьех оаха ерригга партийни группаш. «Пхи дийнахь де дезар — диъ дийнахь!» яха грозненски машиностроенерий дехаз хIара къахьегамхочун личны девиз а хинна дIаотта еза.

Оаха тIахьех партийни группаш, берригга коммунисташ арахецадь продукци дикагIа хьалра тIехь лоттабу кхоадам чIоагIбара, хIанзе а ПаччахьалкхаI Дикалла Знак енинц Грозненски химкомбинатагара хьожхам ецара.

Оаха тIахьех партийни группаш, Iилма-тохкама институтий, проектни конструкторский организацей, лакхерча дешара заведеней берригга коммунисташ Iилма тохкамий чулоацам кIоаргагIа-хилийтара, Iилма разработкий, кафедрай, лабораторей балха эффективность лакхъяра хьахьехьарча мероприятей дихалан уж кхоачашъяра хенаштен хаддаза тIахьожаш лоаттабара, шоай коллективашка творчествен хоагIар вIаши хьадехаш хилареи хьалдара, производствацара бузаш чIоагIбара.

Оаха тIехьех гIишлошъеца организацей партийни группаш гIишлош хьалъярен керда объекташ болх бе йолаллайтарах хилаш лоацъяра тIехь хьинар даламагIа къоацаш лоаттабара, гIишлош и монтажни балхаш дикагIа дара гIишлоша дIадолар лохдарех. Коммунальни бытовойи гIулакх дара, торговле, транспорта, бузаша предприятей балх тоабара боккхий торонаш йолаш ба цу организацей коммунисташ.

Партийни группаш декхарийла я тIайица декхараш кхоачашдара Iалашду гIулахкаш чакхдаара хаддаза тIахьожам лоаттаба. Вай декхарийла да инициатива, творчество, рационализаци, изобретени дегIайоалара а хIара къахьегамхочун говзалла гучалахара а дикагIча тайпара гIо дергдола хьалаш хIара коллектива хьехилийтара даиман йоацаш а. ШерагIа пайда эца беза партийни балха тайн-тайпарча формехи методехи, кхетамца лестам тела беза профсоюзни комсомольски группай, халкъа тIахьожамо постий балха, КПСС Устав кхоачашдарах коммунисташи отчеташ елга юкъедаьа деза.

Шийн профессиональни говзал оргаьккха тоа а еш, хIара болаьчо, эггара хьалха хIара коммунисто шийн политически экономически знанеш хаддаза лакхъергIола гIулакхаш чакIдаха деза вай. Цу гIулакха бизагIа пайда эца беза коммунистически къахьегама школех, экономически кружокех, дешара кхыча массовой эффективни балха формех, хьанаргIа дакъа лаца деза «Къахьегамхой экономически образованени тоабра» болча КПСС ЦК сецамга хьежжа 1972—1973 дешара шера, дена дIайолалуча экономически всеобуча юкъа.

Партгруппоргаш декхарийла ба парте XXIV-ча съезда, «Советски Социалистически Республикай Союз хьаль 50 шу дизара кийчо ярах» болча КПСС ЦК сецама, КПСС ЦК майски (1972 шу) Пленума материалаши кхыйола лоархIаме партийни директиваши дIабовзийташ боккха болх беча пропагандистий, политинформаторий, агитаторий хаддаза терко е, шоай коллективий декхарашка айхха моцаш марксизма-ленинизма теорий мехка чурча а арахьарча а вахара керттера дешаш дIадовзийтара карга новкъостал де.

Берригга коммунисташ, ерригга общественни актив оарцагIъийхьа еза идеологически болх тоабара, кердача сага духовни кхиъ хьалхьара керттерчарех цхьа декхар хилараш тарра интернациональни кхетам балара керттера теркам тIа а бохийташ. ТIехьа тIайоагIача хана а кIоаргга дIайовзийта еза халкъий доттагIалла, вай парте ленински къамий политики цунна карагIдаьннарийн ленински принципаш, дегIайоалле еза советски патриотизм интернационализм, национальни предрассудкаш доргIоацаш хилар санна йола советски сага дикка оамалаш, хьадда гучайхха дезьа национализман иоттигара иоллагIа а гIулакхаш.

Партийни группаша къаьстта йоаххо еш доле гIулакх а хинна дIаотта деза боллхой смена кийчъяр. Вай декхарийла да кьона боллхой коллективех дIаувргболаш хьалкхеба, боллхой класса дикагIйола традиценаш цар хурейоаш царна кхетам бала, иа могга дукхагIа царга хьалха а новкъостал де а. Профессионально-технически училищашка кьона боллхой кийчбара процессе маьарца доацаш дакъа лаца, кагирой профессионально ориентацена алхала е еза вай.

Оаха партийни группаш тIахьех хIара дош нийсагIча пятилетка заданеш кхоачашъяра а КПСС XXIV съезде оттаича ерригай экономически социальни политика а позицеш тIара къоастадара, хьалхашка оттадаь декхараш рузкъа кхиобеш, дIадоллар эггара кIезигагIеи общественни хьалоалар дукхагIеи хургдолеш кхоачашдара, тIаралла гIулакх бохьаи хIара коммунистахра, хIара болхлочунгара хьадехара персональни белхтоккхам а лакхбара, партийни, производственни, общественни дисциплина толхоага хьалла дIадаккхара.

Балха тIа сакхетам къахьегама дисциплина чIоагIъяр лоархIаме декхар да ерригача коллективий.

Грозненски городской партийни организаце хIанз 600 партийни группа я. Из боккха низ ба. Укх тIеххьарча шерашка мар болх боккхагIа чуловцам болаш, кердача формашна бIаьхегIа хиннай. Партийни группай болх дIахо тоабар тайна хургда коммунисташ кхетабе, производство дегIайоалара, цун эффективность лакхъяра. Къахьегамца сакхетамо коммунистически гIулакх доламе кхетам балара керттера декхараш кхоачашдара уж тIаберзабе вай-на харах.

Оаха, партгруппоргий совещане дакъалоацам хиларашта, КПСС Нохч-ГIалгIайн областной организаце ерригга партийни группай тIахьех коллективашкара организаторски политически болх тоабара ларде тIа КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъяра тIехь, 1972 шера а бIарча хьанийцача пятилетка а задане кхоачашъяра. Советски Социалистически Республикай Союз хьаль 50 шу дизара, Нохч-ГIалгIайчен автономе кхайнаь 50 шу дизара не доагIара шекъадахара тIехь лоаттадеча хьовсаме кхы а доккхагIа толамаш дезара.

КПСС ОБКОМЕ

КПСС Нохч-ГIалгIайн областной организаце ерригача партийни группашка Грозненски городской парторганизаце партгруппоргий городской совещане дакъалаьцарашта деьча кхайкаралах.

КПСС XXIV-ча съезда решенеш, «нийсагIча пятилетка заданеш, сийлахьча юбилейна — Советски Социалистически Республикай Союз хьаль 50 шу дизара майоагIара шекъадахара тIайица социалистически декхараш толамца кхоачашдара республика къахьегамхой оарцагIбахар духьа беча организаторски политически балха боарам дIахо а лакхбара берригга коммунисташ тIахьехаш областной партийни организаце ерригача партийни группашка кхайкарал деш йола Грозненски городской партийни организаце партгруппоргий городской совещане дакъалаьцарий инициатива могайойла.

КПСС горкомаш, райкомаш, юххьанцарча партийни организацеш декхарийла йойла партийни группай лоархIаме авторитети дIахо а лакхъе, цар дIадоладаь боккха мах бола гIулакхаш могга хьаллаца, цар Iоаль балха дика опыт шерагIа йоаржае, цар денал лакхде.

Республикански газеташа арадоаккхалда, телевидене радиовещане Комитето дIакхайкадойла Грозненски городской партийни организаце партгруппоргий городской совещане дакъалаьцарашта даь кхайкарал. Юххьанцарча парторганизацей секретараши партгруппоргаши шоай балха опытах а выступленеш хьа-хьахьа арайоахийла.

СССР Министрий Совете

1972 шера 26 мае Москве СССР-ан США-ни юкъе кулгаш яздир ракетанта духьаларча оборона системашта доазув оттадарах йолча договорах стратегически тIатаIара героа доазув оттадара даькъе цхьадолча гIулакхех хинна яьча соглашенех.

ОагIонашта юкъе баь барт хиларах, СССР Министрий Совето сецам баьб СССР йоагIаш йолча министерствашеи ведомствашеи договорах а хинна йолча соглашене а хьакъехьара декхараш цар кулгаш яздаьча дийнахь денз кхоачашде дезаш.

Договори хинна йола соглашенеи официально чIоагIъергья договора ратификационни грамоташи хинна йола соглашенаи СССР-ен США-ен тIаацарах язъяь увемомленеши дIа—юха еннача дийнахь.

ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦА

Ахка — доахана эггара дукхагIа шура яу ха я. Эрий тIаховлачем лаьрхIа дIа йийначен баьцех бизза пайда а эцаш дикка дукхагIа шура яьккхай укх тIеххьарча пхе бетта Наурски, Наьсарен, Шелковской районашка.

Пхе бетта хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 1081 килограмм шура яьккхай Наурски района доаржаша, Шелковской — 1066 килограмм, Наьсарен — 840 килограмм.

Хьалаш цхьаттарра доаллаше а шура геттара кIезигъяьй республика цхьадолча боахамашка. Пхе бетта хIара кхоабача Iаттагара 595 килограмм шура мара яьккхац Ачхой - Мартана района боахамаша, Дlадахача шера пхе бетта яьккха хинначул 89 килограмм кIезигагIа я из. ХIаьта Сунженски районе хIара Iаттагара укх шера яьккхар 195 килограмм лохагIа я дIадахача шера пхе бетта яьккхачул. Цу тайпара хулаш лохъеннай хIара Iаттагара йоаккха шура дIадахача шераца нийсдича Надтеречни, Урус-Мартана, Шаьла районашка а.

Белгалдаьккха доагIа, нагахьа сана Шелковской, Наурски, Наьсарен, Гудермесски районашка май бетта хIара Iаттагара яьккха шура дIадахача шера май бетта яьккхачул дукхагIа хиннале, кхыча районашка из кIезигагIа йолга.

Iайн бIаьстан юхьен ца йоаккхалуш йиса шура юхаметтагIаэ йиш йолча хIанзарча хенах бизза пайда эца беза республика фермай къахьегамхоша. ТIехьагIа хала хургда из де.

ХIара фермана — шортта доакъар!

Сухалбе йол хьаккхара, сенаж кийчъяра, витаминни хьоар даккхара

ЛОАРХIАМЕ ДЕНОШ

ДIадахача шераца нийсдича дукха сихагIа лел укх шера сенаж кийчъелгеи витаминни баьца хьоар доаккхилгеи.

ПхелагIча июне 36 эзар тонн сенаж кийчъяьй республика колхозашкеи совхозашкеи, е планагIа кийчъе езаш хинначох 85 процент.

ПланагIа кийчъе езаш хинначул дукхагIа Iалашъяьй сенаж Гудермесски, Надтеречни, Урус-Мартана, Шаьла, Шелковской районашкарча боахамаша. Масала, Гудермеса района боахамаша план эзар тонн йолча 3326 тонн кийчъяьй сенаж, хIаьта Шелковской района къахьегамхоша план 4180 тонн йолча 10494 тонн Iалашдаьд из дика доакъар.

Цхьабакъда цхьаьна йолча районашка хIанз а хIезига теркам тIабохийт сенаж Iалашъяра. ПланагIа 10800 тонн Iалашъе езача хIанз а 2471 тонн сенаж мара Iалашъяьяц Сунженски районе, е планагIа — 23 процент.

Витаминни баьца хьоар ерригача республике Iалашдаьр 1505 тонн да, е планагIа — 13 процент. Лаххача темпашца Iалашду из доакъар Наурски, Шелковской, Грозненски, Гудермеса районашка. Во латт витаминни баьца хьоар доаккхара гIулакх Сунженски, Урус-Мартана, Шаьла районашка.

Июнь — доакъар Iалашдара дикагIа бола бутт ба. Цудухьа юртбоахама къахьегамхоша берригга низ гIабахийта беза хIа йоа а ца еш эрий тIаьхьнен дIайийнеи баьцаш чу а ийна моттига дукхагIа доакъар Iалашдара.

1972 ШЕРА 5 ИЮНЕ ДОАКЪАР IАЛАШДАРАХ ЙОЛА СВОДКА

(план проценташца)

Районаш	Витаминни баьца хьоар	Сенаж
Ачхой-Мартана	9	—
Грозненски	12	76
Гудермеса		кхоззa
МалгIабика	3	76
Надтеречни	—	пхоза
Наьсарен	—	18
Наурски	25	45
Ножай-Юрта	—	50
Сунженски	6	23
Урус-Мартана	8	147
Шаьла	2	162
Шелковской	20	250
Республике гIолла	13	83
ДIадахача шера 7 июне хиннар	18	—

ХЬАЙБАШ МЕЦА ХУРГДАЦ

Сенаж пайдане доакъар хилар да тешаш бар районе дIадахача шера. ХIаьта лаьттах еллар а бе-башха йоацаш еллар.

Районерча бархI боахамах ахьа мара Iалашъйинзар сенаж.

Дика яр «Гудермесский» совхозеи «Кавказ» колхозеи кийчъяьь сенаж. Геттара дика юар из хьайбаьна. Дикка тIаххийтар шура а.

Цу доакъара мах байзача района къахьегамхоша укх шера лаьрхIад 1000 тонн сенаж кийчъе. ХIаьта хIанзале кийчъяьр 3350 сонгIа тонн а.

Доакъар Iалашдара вIашагIъекха бригадаш я хIара боахаме.

Районе эггара дикагIа, дукхагIа сенаж Iалашъяьй «Гудермесский» совхозе. ХIанзале 850 тонн сенаж кийчъяьй цу боахаме.

Дукха хIама ца эшаш бIаь тонн ца кийчдаь баьца хьоар. Лоаца аьлча, хьайбашта шортта доакъар Iалашдара оарцагIбаьннаб района къахьегамхой. **И. ЛЮТЕРОВ**,

Гудермеса районе юрта боахама управлене керттера зоотехник.

ДОАКЪАР IАЛАШДАРА ЙОАКХО Ю

Дика вIаштIехьдаьхад укх шера доакъар Iалашделга МалгIабика района «Ингушский» совхозе. Эзар гектара тIа я совхозе дукхача шерашка тIакхала буц-люцерна. ХIанзде 4 бIаь совгIа гектара тIара люцерна хьеккхай механизатораша. Цунах дукха тIама ца эшаш 1200 тонн генаж кийчъяьй, планагIа эзар тонн кийчъе езача.

Сенажал совгIа йол Iалашъйиш витаминни баьца хьоар доаккхад люцернах. Установка къайна яле а хIара дийнахь тонкага кхачал витаминни баьца хьоар доаккх совхозе.

Доакъар Iалашдача дика къахьет совхоза хьалхарча отделене къахьегамхоша. Механизатора А. Картоева кулгалдеча доакъар Iалашдеча бригада болхлоша бизза пайда эц эшаргIйолча техникех, тIехкхоачаьнзо шоай норбаш.

И. ДАУДОВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ХЬАЛХЛЕ ЛЕЛАЕЧА ЛОАРХIАМЕ ДАР

Партена чура информаци дIа-хо а эргалькана тоаа езаш хилар, хьалхле лелаеча цох кху а дикагIйола инструмент, тIахьожама а кхетам балара в средство е езаш хиларах дийцар. КПСС XXIV-ча съезда КПСС ЦК-а яьча Отчетни доклада тIа. «Вай дIахо а тоае еза партена чура информаци, дикхде деза цох хьахур, иэргIа пайда эца беза цох из хьалхле лелавра инструмент, кхетам баларен тIахьожамен средство хиларах тарра, — аьлла бел. тадайьккхар Л. И. Брежнева съезде. — Из хьадоагIа йиза а бакъйола а информаци на хилча «вай е бIаргаш в, е лергаш в, е хулгаш а хургдац» чаам В. И. Ленина дийцачоа тIера».

Цудухьа партийни комитеташа халлаиза дукхагIа теркам тIабохийт балха цу лоархIамерча участка, чIоагIа, долда хIама чулоацаш йола информационни служба хьае гIерт. Цу хьакъехьа дукха хIама ду Грозненски городской партийни организаце а. Райкомашкеи дукхача юкхьанарча партийни организацешкеи партена чура информаци гулъярпи яз кийчъяран нах хьоастабаьб, цу гIулакка белхтоккхаме а хургболаш. Информаце чулоацам, форма, хенаш тIайола хьоккаме положени оттаяй, партийни информаторашта хьехилга вIашшIехьдаьккхал. КПСС горкомен райкомайн бюрошй лаьийгIар партена чура информаци вIашшIехьйоаккхаш беча баьях парткомашкен партбюрошйн хувкечунга. Цу деша хьакъехьара лаьрххIа йола инструктивни локцеш йийшар парте райкомий инструкторашта семинарски заняташ йир.

Информаторий группа лоаллаьорча городашка Ростове, Таганроге яха хилар. Цига информаторийте яйзаб партийни организацешкарча партена чурча информаце балха опыт. Информаторашта ювлита цига бака белаш дайзар а бIаргадайлар в дуиаш парте города райкомий инструкторий семинар хилар. Лоаллахарча областий партийни организацешна лола хинга мел дарха а кйиа, вайцига балха кекъедихьад хIиш.

Информаци гулъяран кийчъяраи жоп дала дезар я парте городской комитета организационни отдел, хIаьта из болх хьадда бещ яр я парте горкома решенегIа вIашагIъелла партийни информаце штате йоаца отдел.

Горкоме леттара дукха йоагIа информаци. Газета тIа кадулургдац информаце хIара категорех. Цудухьа царех лоархIамегIа а дукхагIа нийслуш в йолчох дупарида ав.

Этера, хьалха дийнагIа, хьаллда, оперативни йола информаци кхоач горкомата цуй болхлой къахьегама коллективашта вIашагIбеттабаларах, цар кхамахьлащ дарах. Царех дукхачар хьамахьлаш дахьд парте городской отчетно - хоржама конференце соцам мишта кхоачашбу дуашл, «КПСС ЦК соцам кхоачашбара хьакъехьарча гIулакхех» дола дешаш дувцаш хиннача КПСС обкома V-ча пленума балха итогех. «Советски Социалистически Республикий Союз хьахь 50 шу дIадра кийчо яра хьакъехьа», «КПСС XXIV-ча съезда решенешка хьежжа дIахо а идеологически болх тоабара хьакъехьарча областной партийни организацедекхарех» докладаш яьй.

Цу тайппара, коммунисташка моттигера кхьачар городской областной партийни организацей балха, цу лоархIамерча дешай хьакъехьара йизза йола информаци, хIаьта горкома вокалашта дикагIа дайзар гIулакхаш, тIехьа тIайоагIача хана бергIолча балха ларде оттаргIола замечанеш предложенеш кхачаш царга мугIарегIа болча нахагара.

Цул совгIа, СССР хьаь ех бIаь шу дузаш долча юбилейна кийчо еш хиларца дувзаденна горкома болхлош пхьаккха а юкъера па воалаш массане а ленински къамий политика котьхларах, КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъеш доахача толамех лекцеш еш, докладаш ю, уж коллективий укх шерарча а пятилетка а декхарашца дувз.

Ишта вIашагIбетталуча нукъкха хаттараш ду наха. Царна пхъаза цу сахьта жоп дала йиш хул, хIаьта цхьадола хаттараш тахка дезаш кийслу, тIехьагIа жоп лургдолаш. Масала, Октябрьски районе бахача горкома вихкалашта гучадаьлар укхаза шурий продукташ ца яхьаш моттигаш нийслуш хилар. Уж ца кхаьера бахьанаш лохаш общественни рейд йир горкома промышленно-торгови отдело торговле министерства цхьана. Ишта моттигаш нийслургйоацаш дола гIулакхаш ду хIанз.

Ленински районе кхьаьетамхоита хьалхашка къамельлаш дахьча новкъосташка кхачар общественни порядок толлаеш хиларах йола жалобаш. ТIакха горкома административни отдела болхлоша чурча гIулакхий министерства цхьана массехк рейд йир общественни порядок лорвеча микрорайонийн хIалхьа дружинийн балхага хьожаш. ХIана цар болх дикка тоабаьй.

Партийни чурча информаци хьакъехьа ея дувца белла ба [illegible] тийни собранеш мишта еш а дувцаш. Хоаш ма дарра, цу хьакъехьа порядок оттайир [illegible] лаьсий грозненской партийни [illegible] низаце [illegible] КПСС соцам яра ма баьллинге а [illegible] 95 процент йолча юкхьанарча парторганизацешка собранеш хаттанинахьа еш хилара гIо ду парте горкомен райкомашен цу хьакъехьа цIенхашта тIахьожам оттабара. Парте ерригача райкомашка хIара парторганизаце еча собраней учет лоаттаю. ХIара парторганизаце бетта-бетта йола даннеш тIаязъеш лаьрххIа доле графически карташ оттадаь укхаза. Из дахд цхьа хьадда йолча парторганизацешка хьожаш волча инструктора а парторганизацей секретарашта а партсобранеш мишта ю гургдолаш. Хьалха партсобранеш яра учет райкомашка мара лелаяпаэ, хIаьта хIанз горкоме а лелаю. ХIанз райкомашта хIара бетта хьачутел собранеш ярах йола сведенеш, собрани оттадаь хиннача денгара кхача дента яккхар, ца еш йиттар е йохаяр сашна йола моттигаш нийсъелча, из хиларна бахьанаш, цар хьакъехьа дах гIулакхаш хьахойт.

Партена чурча информаци боккхача лоархIама тайпа да парте Программен Устави, кхоачашдара хьакъехьа шоаш беча балхах коммунисташа еча отчетех йола сведенеш. Цар йиш хулийт пятилетка планаши къахьетамхоашта коммунистически кхетам балара хьакъехьара парте резненаш кхоачашъяра тIехь лоаттабеча ньовсаме коммунисташа беча балха хьинар, цар авангардин лоархIам бовза. ТIехьара кхьа[illegible] сведенеш [illegible] городе [illegible] хIара [illegible] коммунистех отчет [illegible]

[illegible] болх мишта бу а хьож тхо. Из къаьстта лоархIаме да партийни документаш хувцаргхиларна дувзаденна. Нагахьа санна хIаьнкха йоагIе тIехьа а ца тетташ дIашкъа еа коммуниста тIера взысканш, хIана аьча нийслуш да из дукха ха хиларах взыскани йишлуш, тIаккха партийни документаш хувцача хана дагайоха мег из. Ишта хIама хилийта йиш яц.

Хилаиза ерйоаха партийни информаци Iоаяра чIоагIа гIо ду социологически тохкамаша. Укх шера ишта дола тохкамаш дахь партийни собранеех болача пайдах, партийни порученей практиках, партийни группай балхах лаьца. Ишта гулъячча сведенеша доккха новкъостал дир КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра дахьъера юкхьанарча партийни организацей лоархIам лаккхбарах йола парте горкома пленум, пехий парторганизацей секретарийн партгрупоргийн города хилъяра совещанеш кийчъяра.

ТIехьара беча тохкамаш е хIама гучадаьлар. Дукха бола партгрупоргаш шоай керттерча партпоручене совгIа кху тIа е порученеш йолаш ба. ХIаьта из по беча балха ца Iаткъаш диса йиш яц. Парте райкомашка, парткомашка, партбюрошка чIенхашта дIахайтад партгрупоргашта тIера «мухь» Iобаккхвая баргбоацарга, балха тIехь царна новкъостал де дезилга, къаьстта цу балха тIа хьайхара хержарашта а деш.

Горкомо чIоагIа теркам тIа[illegible] тохк [illegible] тIа [illegible] ца [illegible] цун [illegible] [illegible] [illegible] отвалаш, цар [illegible] де [illegible] гIулакхашка [illegible].

Партийни информаци [illegible] кхы [illegible] лоархIаме [illegible] Горкома орга[illegible] [illegible] мот[illegible] доагIача [illegible] ментай дикка доккха дакъа. КПСС райкомий бюрой заседаней, пленумий, активай, партсобраней протоколаш, тайп-тайпара справкаш, ахьдараш. Уж тахкаро йиш хулийт горкома аппарата балха эца, информацеш оттаяра лакхехьа даттача партийни органашта эша дукха хIама лаьа. Информаце секторо оргтдела учета секторцеи юкъарча отделацеи цхьана цу документай хьакъехьара информационни запискаш уттаду. Цу записках парте райкомий бохлоша [illegible] [illegible]. Делопроизводства хьакъехьара информаци оттаеш, къаьстта парте райкомий бюройн пленумийн заседаней протоколаш оттадеш [illegible] тIа латаш дах хилар белгалдоаккхаш дола записка КПСС горкома бюро хувцаш дола хIама а хиина дIаэттад.

Бакъда цу балха тIа кхоачамбоацараш а хьоастадаиза дола дешаш а нийслу. Уж довзийтоахаш дIа а доах, къоаста а ду. ХIаьта керттерадар из партийни информаци эргалькха тоаяра моттигашка боккха теркам тIабохийташ хилар, хьалхле лелара эшача керттерчабех цхьа хIама цох хетам хилар.

В. ЛАВРИНЕНКО,
КПСС Грозненски горкома оргтдела заведующе заместитель.

ЛаьрхIачул совгIа

[illegible] заьр [illegible]

[illegible] совгIа [illegible] СССР 50 шу дузаш [illegible] лейна Грозненски теплово[illegible] [illegible] [illegible] бехк [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] дIа[illegible] бетай беза мухь тIабола 250 поезд. Царна лаьаналл совгIа дIа-юха бихьаб 400 эзар тонн хатиъа боахама мухь.

Укх бетта хьалхевой машинисташа кходаьд 40 тонн дизельни доагор. Лаьаньх совгIа дIа-[illegible] бихьаб 40 эзар тонн хадкъа боахама мухь.

Укх бетта хьинаре кха а хьегаш лаьрхIачул совгIа хилча боахама мухь дIахьоча хьинаре дакъа доаьш белхашнакхорий бу мухь [illegible] поезди машинист Пыжевьев Владимир. Укх бетта кхоъ-ах эзар гаргга тонн шой нормал совгIа мухь дIа-[illegible] бихьаб цо. Эзаре доккхаьа дизельни доагор кходаьд машиниста Провкли Михаила кулгалдеча бригада. Укх бетта цо кходаьд 1450 совгIа килограмм доагор.

Цул дикагIа толамаш доаш тепловоза машинист-инструктор Лешинков Георгий корте латтача локомотивни бригада. Цо ца тIайпа социалистически декхараш толамца кхочашду. Цо укх шера беза мухь тIабола 150 поезд дIахьа а ягам кходаьд 75 тонн доагор, планал совгIа дIабихьад 60 эзар тонн мухь.

Г. АПОЛОВ.

ЙОАКХО Е ХЬУВКЪАМА

Дукха къахьега дийзар республика юрта боахама къахьегамхой ялата кхьйола культураши хьалкхееш. Массанахьа а гIадкуташ дика хиннад ялат. Бакъда ялха хьувкъам чубара де деза чох ах гIулакх мара дац из хьалкхедар. Ле дезаш дар чIоагIа бехктокхаме гIулакх да.

Хола хьалкхедаь ялати кхьйола культураши пхьакхха ца боаргIоацаш, пхьакхха килограмм йоавргIоацаш, талхаргIоацаш хIама де деза.

Республика кхаика ялати кхьйола культураши чуапа йолаеш я. Комбайнаш тIара ца хадаш ялат дIачуоацача пункташкеи складашкеи кхухьаргда ялат. Из ца хадаш доа ца деш дIаккхахьара совтка хинна кхоачамбоацараш. ГIалаташ хургдоацаш гIулакх де деза хIанзе а.

ХIаьта 1971 шера уж кхоачамбоацараш хилар керттерча дакъе дIаккхухьача ялата тIахьожам ца лоаттабарах, сопроводительни товаро - транспортни документаш харцахьа уттадарах, кхай тIа а хьатта а хиса ялат леггIа лора ца дарах. Масала, МалгIабика районе «Кавказ» колхози «Ингушский» совхозея комбайнаш тIара хьатташка ялат реестраш а йоацаш, кхьхат хадаь е вIалла учет а йоацаш дIаккхухьийташ моттигаш хилар.

Ножай - Юрта районе КПСС XXII-ча съезда цIерагIча колхоза кхай тIара хьатта дIахьош дола ялат дукхагIча завкъе вIаккхихьаэ реестраш тIа ялат мелл яз в ца деш, ялат дIадаларан дIачуоацаран бехктокхаме болча наха кулгаш е на ядеш.

Шелковской района «Красный пахарь» кхача болкеза моттигаш хиннай хьаттара чоагIIача беса документаш а доацаш ялат складе дIачуаш.

Гудермеса районе цхьадолча боахамашка («Степной» «Гудермесский» совхоий 2-гIеи 3-гIеи отделенеш) кхоачамболлаш мел я хьожам а лораеш а кхайнзе къаьстача учете хила йоагIа товаро - транспортни накладной бланкаш. Хьожаш леладанзар ураший журналаш, царех цхьадараш номераш отгакиза дар, цар тIа дацар ялат дIадахьа хьатта уахача аьосача машиний доза. Хьайдечеи дIадохьийтачеи ялата хIара денара отчеташ бухгалтере дIачутеланзар хьаттай заведующеша. Дукха моттигаш нийсьелар хьаттара дIахьоча ялата доза из дIачуоачача пункте дIахьачача документаш тIа язадьча тайпара ца хулаш. Шахьош новкъа дукха ялат хоаш моттигаш хилар Урус-Мартана, Грозненски, МалгIабика районий боахамашка. ХIаьта боахамий кулгалхоша доагIаш дола гIулакхаш данзе уж кхоачамбоацараш, хьачтлийта бахьанаш лахара в дIадахара а. Дукхача машиний яцо «Уборочная» яха лаьрхIа йола трафареташ, из бахьай доаш оттальча машиниуташ тIара вала атта хулар.

Бухгалтерски учето шой хан хинаьа азина дизар юкхьанарча документий, учета юкхьанцара даннеш ялат дIачуийлача пункташца мишттий хьожаш тахкандар.

Цу дерригача а ялата учет еча хиннача кхоачамбоацарашна, хIаьта ишта материально - бехктокхаме болча наха, ялати кхьйола юртбоахама продукташ дIахьаш хиннача шоферашна, беча балха лоаттабаь тIахьожам ледара хилара кулга цIена боацачи нахага къоалаш де йиш хилийтар. Уж къоалаш лора ялат чуоацача е из дIахухьача наха («Грозгазстрой» треста АТК шофер П. П. Бражненко, Надтеречни района «Озерный» совхоза шофер М. С. Тарамов, МалгIабика района «Алханчуртский» совхоза шофер Д. Б. Дарсигов, кхьйбараш).

Ялати кхьйола продукташи лечкъаяра бехке хиннача беррагача наха уголовни бехктокхаме а баь, судаша доагIаш доал таIазар дир. Юкъарчал доацаш кхай тIара, хьаттара, складера ялат лечкъадаьраш меттел, цартара из цоашта кийдаь нах а уголовни бехктокхаме эзар. Масала, Урус-Мартана района «Горец» совхозерча Тихаяно кйцар лечкъадаь хинна 1020 килограмм хула ялат. Из уголовни бехктокхаме эзар, ялат дIадаьккхар цунгара, хIаьта цунах дехна хинна ахча хайра цун, суда приговорагIа 100 сом гIад а тохар. Ялати кхьйола продукташи чуоацача хана дехкаш волчун уж доацилга шийка ховшие эзар дизза хулам да. ЗаконагIа доацаш кйца ялати кхьйола продукташи кйцачхигара хьалха еза цо царех деннаэ дIа а ца хуш.

Ялат лечкъадара бахьанашка хьожача хана следователаша, къоал дах нах хеха ца Iеш, къоал дара царна гIо даьраш, къоал де нах йиш хургйола гIулакхаш лелададараш а лаха бева ма боагIара уголовни бехктокхаме а оаш. Уж тайпа нах ба учет харцахьа лелайраш, ялат лорадахта вIашгIехьа ца даьккхараш, кхьйбараш.

Совхозара гIалаташ укх шера нахийнтара боккха лоархIам бохаш ба боахамий кулгалхой, счетне бухгалтерски аппарате. Царех дукхачар тайна лый ялата учет из дIадаьлара малагIча нахага дала деза къаьстадеш, учет яра хьакъехьарча документаце порядок оттаний, тоа а ялата дIанийсъйй ялат оврам дIадахьийтаран эша еррига средствош.

Керда ялат доа ца деш чуоацар Iалашдара дола уж дерига дехкараш кхоачашде йиш яц общественносто хьинаре дакъа ца лацача. Ялата учет еча, дIахьоча е лорадеча дола кхоачамбоацараш эттара хьалха къаьст-къаьстача гражданашта, общественноста гуча ма доалий. Нагахь санна хуккача наха къахьегаш хьалкхедаь ялати кхьйола продукташ чуоацача хIара саго уж лорадара хас санна йоакхо йой, гучадаьнна моллагIа а кхоачамбоацар ца ловш из хуле, тIаккха вайна могаргда ца дойташи лочкъа ца дайташ уж чуоаца.

1972 шера кхеть юртбоахама продукци чуоацарен кийчъярен хьакъехьа лаьрххIа бола соцам баьб КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои. Партен правительствай юрта къахьегамхой, цар хьалкхедаь ялат а кхьйола продукташ а сихен ца йоацаш чуоацара, уж гешшаме дIаоттаяра йоакхо еш да из документ.

Хьувкъам йоацача хане ца бойташи чуоацар юрта боахама къахьегамхой, пачхальалкхен органий, ерригача общественноста сийлен декхар да.

А. МОРОЗОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР прокурора заместитель.

УЗБЕКСКИ ССР. Къора моттигаш цхьан хана Каршински аренех. ХIанз моторашта чIоагIа дош дола таташ хоа цига. Укхаза хулаш да 200 километр дIахьа дола магистральни машинни канал. Цун йистерча аьле чу дIабурга боаби. Амударьа хий кхачарца ших массехк станци йолча йокхийча плантацешка.

Сурта тIа: Каршински канал хулача.

А. ГРАХОВА сурт. ТАСС фото[illegible]

Хьалха латтача звеной гIулакхаш

Карабулакера газах бенаш доахен екъа реагенташ хьаеш йолеи шин завод болх беш йола дукха ха я. Бакъда гIишлошъераш дIабоахаш бац цар хоашкара.

ТIехь-тIехьа дохкагIа, бехктокхамегIа да цу заводашта хьалхашка уттта декхараш. дикагIа чокхдовх уж цига къахьегача гIишлошъераша. Цунга хьежжа детIаух заводаш. Кошика дукхаъ керда помещенеш, складаш еш.

— ХIанзчул тIехьагIа пхи миллион гаргга сома маьха гIишлой балхаш де дезаш да тхо цига, — аьлар сотта уж гIишлош укхаза хьалъеча «Севкавгазпрома» СУ-9 чуйоагIаш йолча участка мастера Перетудов Владимир Лаврентьевича.

КхоалагIа завод хьалъяхна балхаш да уж. Цул совгIа заводашка къахьегаш боахача наха цIеноаш хьал а ду укхаза. Цу дакъе карабулакцашта гIо деш ба Болгаре мехкара баькха новкъостий. 70 квартира чуйола цIа хьалдеш боахи уж хIанз.

ЦIи хезача Пиев Султана комплексни бригада коллективо ду цига керттера балхаш. ХIанз тайп-тайпарча цIеноашта дIа-хьа екъаенна къахьегаш я из.

Со хилар Егорова Любовь Ивановнай каменщикай звено йолча «хьинар долаш, кулг гоаза долаш кхалнах ба уж», — йаахар царех Плиев Султана. Во тхьаь вхоалагIа шу да Егорова Любовь Ивановнай бе мастерок йоалла. Ше-шегIа лелаш санна хет цун кулгаш. Эггара бехктокхамегIа, чоалханегIа дола сьнаш дотта балхаш ду цо дукхагIа долча дахьъе.

Ишта йоккха опыт йолаш, дукхача шерашка Султана бригадана къахьегаш хьабоагIаш ба цу звенолара кхьйола каменщикаш а: Болдина Люба, Маслакова Мария, кхьйбараш.

Царна юкъе эггара хаьагIа а эггара ашажагIа а йола болх беш я каменщикаш маркхальца Iалашбеш йола Петренко Валентина.

— Мелла аьшка кранаш хиннаяр хьаьна, балхашта механизаци яьар аьнна маркхал дика хилац хIеанг-дукха кулг ца текача, бахьаца хьоа на бича, — йоах Валентинас.

Вож звено (цунна кулгалдеш Султан ше вар) Вознесенскера хьадоагIа газови бенаш чуIоадеш йолча склада пенашта чоалхане лардаш йохкаш йоалнар.

Бригаде йоккха кулга гоаал хиларца белгальаьнна ва Ажигов Мухтар. Из за арматурщик, плотник, слесарь, каменщик... Цунна ца ховш, ца боаэаш, цун къахьегама кулгаш хьадеш болх бац гIишлошъерий профессегIа. 1960 шера дена укхаза къахьегаш за из. Уж шин завод начахьалхен комисса тIехдина оценка а еттаь дIаэцарах цун дакъа доал.

Дукха ба укхаза шоай болх бевзаш, цунца шоай вахар дийза хьабоагIа гIишлошъераш.

— Ишта хьинар дола нах тхо долча къахьегаш хиларах вIара бетта заканеш тIехкхоачашъеш хьадоагIа тха, — йоахаэ участка начальника иов. Мусатова.

Производственни хьоншаьй массайола пункташ тIехкхоачашъяьй участка ухх пхе бетта ь.

[illegible] ЗАНГИЕВ.

КХОМБАРА НОВКЪА

КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхачаеш, е хоа Нохч-ГIалгIай межколхозни гIишлошъяча организацей объединено болхлоша чIоагIа къовсам лоаттабу дерригара шоай технико-экономически кьинхамаш тоадеш.

Йоккха торко еш лелабу объединено коллективо экономически эффективность лакхъяра болх. Цох хьахиннар дика да. Шерагара шерагIа дуккагIа хул механизированни тайпара деш дола балхеш, цунга хьежжа лакхлу къахьегама оасарле е 1966 шера хинначул 9 процент лакхъенний из.

«Производства резервеш пайдаэцилга тоадаран хилкъе боахама экономе режим чIоагIъярен» хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо хинначул тIехьагIа объединене бахлоша чIоагIа къовсам лоаттабу гIишлой материалаш, доагор, электроэнерги кхоара, гIишлошъяча техникаш транспорташ дикагIа пайда эцара.

ГIишлош хьалъяреа дIабоацмах лехбара йола резерваш дукха а тIа, цIьабахкьда царех боагIача тайпара пайда эцц ха деза. Из гIулакх дика лел Грозненски гIишлой-монтажни управлене. Из лоархIаме документ хинначул тIехьагIа цу управлене рационализатораша кийч а яь производственна юкъейиллача рационализаторски предложенеша наччахьалхаэна 14 эзар гаргга сом пайда баьб, ПМК-1 коллективо баь пайда 11,6 эзар сом хилар, Шалковской ПМК коллективо баьр — 10,2 эзар сом. Уж цифраш йоаккхий-м яц, хьабахьда лоархIамегIдар да уж коллективаш кхомбара резерваш техка йолалар.

А. БУХТИЯРОВ,
«Чечингушколхозстрой» объединена керттера экономист.

ЦУН СИЙ ДУ НАХА

Дукха ха яр Советски района «Керда вахар» колхоза бежа Iу Шамсадов Баудин воаза бехам болаш со лела. Колхоза дIакхачача соса хоам бир. Баудин лоамашка доахан дита кийчлуш Лакха - Варанда яхача юртара пхиялх километр гаьна уллача ферме ва, аьнна.

Сайна дукхача хана деза волжеш волча цу юрта вахача Чутаев Даньлбекана цхьан сарахьа ферме даха арадаьлар тхо.

Воаз къовлалуш боагIар. ХIаьта а тIаьр юкъе уллаш сайна гуш яр райони центр—Советское яха юрт, Лакха - Варанда, Вешиндарой, Борзой, Пхьамитой. Диткъача лента тарлуш голаш а етташ, гаьнача лоамашка тIехьашкара арадьлиш доагIаш санна гуш дар къаьстта хIанз кяз бола Аргун. Гуш дар йов тIаула лакха лоамаш. Лотадича санна хеталара чубузача малхо къоагадаь лоа тIаулла лоаман бовхьаш.

— IуйрIайна, малх хьалбоалача хана, кху а хозагIа хул хьона гуш дола сурт, — аьнна, сих а ца луш лоам тIа уггIволлевелар Данилбек. Воаз къовлабелнабар «Керда вахар» колхоза ферме тхо дIакхачаргача хане.

Фермана гаьна воацаш шин сагаьагIар цIа а лотаяь. Уж бар колхоза дикагIа бола бежа Iуй Шамсадов Баудини Дакаев Мохьмабеки.

— Аьхе дахьна хургда шо. Ма дика гIулакх дора-кх вааш укх шоллагIча бийсан ферга голадьа го тувсаш лела бертий йоалорэ. ХьагIанхна а хкар, хIаьта дIа а йолхац, — аьлар Баудина.

...БIаьн езкъа сиргIен шинара дар ферме цу бийсан. ШоллагIча дийнахь мальхий техачул тIехьагIа уж алыпийски дыгIенашка дига дезаш бар Шамсадов Баудин, Дакаев Мохьмабек, Лорсанов Ибрагим.

Дика толамаш доаь цу бежа Iуша, къаьстта Шамсадов Баудина. Дика йоза ерригача районе цун цIи. ХIаьта шерагара шерагIа аякхлуш доагIа цун къахьегама хьоххамаш а.

ЦхьайттанагIа шу да Баудина хьайбаш леладу. ХIаьта 1969 шера дена кагий лоахен, аккха деза шинараш, дукха лаьрхIа сиргIаш кхоебаш ва Шамсадов. Дикка деза шинараш лелалар чIоагIа бехктокхаме болх ба. Цудухьа из йоккха балха опыт йолча Шамсадов Баудина тIаддилар колхоза правлене.

Хьалхарча шера Дакаев Мохьмабекацеи Кадиев Мовсарацеи цхьана лоаман дагIенашка 220 кагий бежан дигар Баудина. Дика ца йоахе а шоаш долхаш лолча дагIений пхьашта белгалонаш йовзаш бар кхоккхо а бежа Iуй.

Цу шера дукха хьалонаш лайра цар. Нохчаш хилча доахан чудаха кхоаменаш яцар. ДIайхача деношка юв еттача, кхыча молех додадий гаьнача хьунагIа дугар хьайбаш. ХIаьта бийсан доажаде арадоахар.

— КагIйча доахица къаьстта хала да альпийски дагIенашкана. Геттара хала хул лоамашка даь Iаьсий леладе. Кора докхадеш, памогеш хургдоашея йоалчоиах, шалалах хIалхардоалаш леладе деза уж. ХIаьта лоамашка из атта гIулакх дац. Дика да хIанз. Iаьсий леладе дика помещенеш, доахан чулелка гобанакхе карт а йолаш кхоаменаш я тхо долхача лоаман дагIенашка, — дуиц Баудина.

Халонаш дукха хиннале а уж эшайно Баудинен цун новкъосташен. План 450 грамм йолча дийнахьа буса хIара кьайбанна юкъера лаьрхIача 700 грамм дуал тIакхийтар.

Хьайбаш дика Iаттара дакьар Баудинек цун новкъосташек 1970 шера а. Цхьан бежана дийнахьа буса юкъера лаьрхIача 900 грамм дулх тIа а кхетийташ, хIара бIаь атта тIаккьара 98 Iаснаг а кхоллш чаккхдаьккхар цар из шу. Дахьача толамех, Ленински Юбилейни медали мах бола совгIата делар Баудина.

ИийлагIча пятилетка хьалхара шу долалуш Сюжи яхача юрта ферме воахан лепадеш вар Баудин. Чакхдаьлар Iа, тIакхаьлар бIаьсти.

Цу халачь хенах лаьца Баудуэш — парте XXIV съезда сийна, вай мехка берригача къахьегамхоша санна, доккхий социалистически декхараш тIеийпахар ах а са новкъосташа а. Тха доаш чIоагIа дий хьажа белам болаш санна ера дIадахача шерара бIаьсти. Колхозе доакъар шоамадаешна лама, доахан акзаза бун шар яра. Новкъосташна дега а вашна хьуйагIа, дIададача шера цайгал ца дьоккхаш йисача моттигашка доахна доажадар соцём бир. Сажара дахйна Харсеной яхача юрта кхаччалха оаха доахан ца доажадеш моттиг йисанзар. Дукха халло а лайра оаха, цхьа фугг совгIа ха къоахар дезалеш ца кхетаи. Цхьабакъда хьайбаш цIаллхардахьар. ЦаI тIера ца доалийташ, дулха уж эша ца долийташ лоаман дагIенашка дигар оаха.

ВарайIагIча пятилетка дика толамаш дахарах КПСС XXIV съезда сийна тIанйиа хиина декхараш кхоачашдарах, района бежа Iушта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах Къахьегама Цlеча Байракха орден елар Баудина.

ДIададача шера кху а цхьаькха дикахетар хилар Баудина. Района къахьегамхоша Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета депутатал хержар из.

Лоаман дагIенашкара доахан цIадоаладешше а цIаьхха бIаьсти йага а еха мамотта дукхагIа доакъар Iалашде болабелар хьайбаш леладераш.

— КIеанагIа дале а доахан доажаде арадаьлачул тIехьагIа бэтта тоъергдолаш да укх шира диса доакъар. Из Баудина тоаш ба. — йоах Мохьмабека.

Шортта доакъар Iалашдалие, помещенеш тоаяь яхалаша латанзар цо тхо а колхоза правленина.

— Доакъар Iалашдарах цо дукхагIа дог лазаш хиннар-м хьо ма вейй, — аьнар Мохьмабекага Баудина.

Тхогахье хьа а вайрза цо тIа[illegible]

— Мохьмабек санна тешаме новкъост хиннавалара са сий цхьанна де а вIашгIехьалкабланар.

Из бакъ а да. Цох дийцар тхьана колхоза партком секретара Оказов Iемаль а. Iай а аьхке а дукхагIча дIакъе цхьана ба хьайбаш лелалларш хало а атта а екьаш. ХIанз цхьана лоаман дагIенашка бахе кийчлуш а ба.

Атта хургдац царна укх шера. ДегIа делхе, йIайха иле тIера боаца йиш болаш бац цар болх.

КIирош, бетташ доакъаргда деза бIаргa ца гуй. Бакъда цар новкъост дагие цхьана хургба. ХIаьта чIоагIача моттигIаяо футагIа эпладергда.

Боккха общественни болх а кхоачашбу Шамсадов Баудина. Ше агитатор, колхоза правлене член хилавая боккха теркам тIабохийт цо бежа Iушта юкъе кхетама болх чакхбаьккхара. Къастаста го йиш а ца бежа Iушта юкъе царна газет дешаш.

Цун новкъосталца дика кхетайир бежа Iуша КПСС XXIV съезда решенеш. Ишта, вай мехка моллагIа лоархIаме событи хиича бежа Iушта цун маIен ду, кхетабу Баудина.

Нохч - ГIалгIай республика Лакхехьарча Совета депутат хиларна кест - кеста хул из волча шоай бола бахьаш, е цхьаццахаттар де дезеш, новкъостал эшаш баьлла нах. Цаь дIаьахийтац цо шой де йиш йоле, наа бола новкъостал ца деш. Цудухьа сий ду цун наха.

[illegible] БАМАТХАНИЕВ.

Кхоана ейгача промышленноста болхлой Ди

ДИЗЗА КХОАЧАШДЕРГДА НАЬХА ХЬАШТАШ!

ДЕРРИГА А НАЬХА ДУХЬА

Шерагара шерага дукхагІа хуш бохуш вахта «Иидлошна» фабрика чуйоагІача № 4 йолча тха цеха хІамаш тегарашка тела заказаш, цар дІадехараш. Кердача модагІа дола барзкъаш тега дезаш хул тхо. Цох дика доархІабу дола хІамаш тегараш.

СССР хьаль ах бІаь шу дуза юбилейни шу къаьстта белгала да тха коллективана а хакачикашта а. Наха чІоагІа хоасташ дика дІаэцаш дола барзкъаш дукхагІа тега доладаьд цехе. ХІанз цеха болхлоша тег кхалнаха ахкана тІаюхаю тайп-тайпара чІадаех хьаль кочамаш, маІача наьхен болхлошта лаьрхІа йолеш куртхаш, кхыдола барзкъаш.

Вахача наха культурно гІулакх дара тхоай йиз кхобац сана. Цу гІулакха тешаш ду хІамаш тегарашта баркал яхаш тха цеха предложене книжка тІа доьча йоазош.

ЦІьаккха хало ца нийслуш, хьовзам боацаш тха болх тайжа дІабода ала йиш яц. Укх шера наха дукхагІа хоатташ дола кІадаш ца нийсдаларах къаьстта дукха халонаш нийсъенцай тха коллективана. ХІаьта вцаш дола товараш доацаш хул цхьайолча хана тикашка а.

Коммунистически къахьегама сийлен цІи лехдара къовсам лоаттабу тха коллективо. Укх шера из цІи йовкхаргхиларах дог тийша да тхо. Пхе бетта план хахал ахх ди хьалха кхоачашъяьй вахха. Планал совгІа кхоачашдаьд 70 совгІа заказ. Укх бетта а лохддайтац уж товараш. ХІанзлехьа хьалхарча декада задани тІехкхоачашъяьй.

Дукха болхлой ба тха цехе хІанз пятилетка шоллагІча шера четах къахьегаш. Царех ба хІамаш тега мастераш Е. Габриян, М. Исламгиреев, М. Зиллова, С. Татарханова, М. Хайрулина, иштта кхы дукхахбараш. Юкъера лаьрхІача хІара сменагІа нормаш 125—190 процент кхоачашъю цар.

М. ДОШУКАЕВ,
«Иидлошна» фабрика йиъ́лагІча цеха заводующи.

СУРТА ТІА: хІамаш тега мастер С. Татарханова.

И. ПЛИЕВА сурт.

БАРТТАЙНАЧА КОЛЛЕКТИВЕ

Массехк шу мара дац Новогрозненски хІамаш тега тха цех болх бе йоллаенна. Юрташка бахка мохчий къона кхалнах чІоагІа раьза хинна болх бе бойхбелар хІамаш тегача. Цхьобакъда юкъьанца дукха халонаш нийслора опыт йола специалисташ кІезига хиларца дуваденна. Керда балха баьхна нах дика маха баккха, барзкъа дакха дика хоаш бацар. Цудухьа хьалхарча беттанка ха ца къовсаш къахьегар специалистана керда баьхнача наха барзкъаш тега говзал Іомаяра. Кастаста барзкъаш тегара йола хьекхаме закятош йора цар, цу балхах дика кхеташ боацачарна эша новкъостал дора.

Иштта цеха кулгалхоша, специалисташа къахьегам кхетамца вІаштІехьбаккхар бахьан долаш бакха дика специалисташ хьалкхийра, царех дукхагІбараш кокчий кхалнах а болаш. Шолйла опыт дІа-юха хуш къахьега баьлар уж. Цудухьа деннгара денга дикагІа хулар довха толамаш. Пятилетка хьалхарча шера лазни тІаьйца социалистически дехкараш дика тІехкхоачашдир цеха хІамаш тегарша.

СССР хьаль ах бІаь шу дизара цІей сийна хьинар кхе ца хеш къахьегаш а цеха коллектив. Пхе бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй. Планал совгІа йийга барзкъаш массехк эзар сома маІа ка да. Къахьегама овсарле лакха хиларал совгІа сана тега барзкъаш дика а да. Укх шера цхьа рекламаш кхаьчац тхога тайта барзкъаш во да аьнна.

Тегача хІамай ассортимент шеръира а дукха къахьег оаха. Хьалха маІача наьха кочамаш мара тегацар цехе. ХІаьта хІанз оаха тег берий кочамаш, сарафанчикаш, кхыдола барзкъаш. Уж товараш дика дІа а эц наха.

Тха барттайнача коллективе керттерча дакъе къахьегараш эрсийн, нохчийн кхалнах ба — дерригга а шу бІаь совгІа саг, царех дукхагІбараш кагирхой ба.

Къонача хІамаш тегарашта дика новкъостал ду мастерашта Берейнок Лидас, Морозова Тамарас. Дукха ха йоаццаш экзаменаш дика дІа а еина цхьоалагІен шоллагІен балха разряд лаьхар церча 20 къонача болхлочо. Царна юкъе ба хІамаш тега къона мастераш Бадаева, Мазаева, кхы дукхахбараш.

В. ДЕМЬЯНЕНКО,
Гудермесски районерча Нефтегорниески хІамаш тегача цеха технолог.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ДАГГАРА ХИЛАРА

Тхоай цІей — ейгача промышленноста болхлой ди оаха белгалдоаккх СССР хьаль 50 шу дузача шера.

Производства экономически эффективность лакхъяра, торонех пайда эцара, технически прогресс сихъяра а цун ларда тІа изделеш дукхагІа арахецара а тІагІертта къахьегаш ба тха швейникаш.

Объединене коллективо шин ди хьалха кхоачашйир дІадахача 1971 шера план. Планал совгІа хьаль 304 эзар сом мах бола продукци дІаяхьийтар.

Укх шера биь бетта продукцена реализаци яра план 29 апреле кхоачашйир. Планал совгІа 94 эзар сома маьха продукцена реализаци йир.

Организационно а технически гІулакхаш дарах, керда техника а технологи а юкъейоаллорах, къахьегам дикагІа вІаштІехьбаккхарах къахьегама овсарле плана 4 процент дукхагІа лакхъелар. ЛоархІаме гІулакх хилар дешa даха ха йоацача беракнта эша барзкъаш де доладарах. Уж хьадеча шерра юкъейоалаьй лаьрхІа йола машинаш эІамигача механизаце средствош, моделий технологически конструкци.

Шерра социалистически ахь лаьрзай объединене цехашта, филиалашта юкъе. 1972 шера хьалхарча квартала итогех хьалхара моттиг лаьцар № 1 йолча филиала коллективо.

ШоллагІча группа подразделенешта юкъе карара кара тела ЦІе байрахк а душ хьалхара моттиг лаьккхар хІамаш тегача цеха болхлоша (мастер М. А. Щербина, профорг Л. Г. Сахарова).

План толамца кхоачашйир цхьоалагІчен шоллагІчен цехий коллективаца а.

Продукци дикагІа арахецара керттера теркам тІабохийт хІанз. СортагІа дола товар арахецара 5 бетта план 96,9 процент кхоачашъяьй. Из баьхае дикал баьнна майда 12,1 эзар сом да. Продукци дика арахеш Печенина, Саркисова, Кересова, [illegible], Кунгурова мастераш болча бригадаша.

Коммунистически къахьегама тІехьарча цІье дакъа лаац объединене ерригача коллективо — 3263 саго. Коммунистически къахьегама ударник аха цІи лелаеш 1378 саг, 19 бригада, кхо цех а.

Оаха массане а доалхал деш бола дика наха духха ба тха объединене. 8 пятилетка план толамца кхоачашъяьрех пачхьалкхен дено совгІаташ делар 30 сага. Царца а швея - мотористка Социалистически Къахьегама Турпал Ушакова Мария Павловна, Ленина ордена сийна 1 цеха швея-мотористка Сурцева Валентина Евстратовна; Октябрьски революце ордена сийна 1 филиала швея-мотористка Погина-Любовь Романовна кхыбараш.

Къахьегамхоша кхоачашдеш дола товараш арахеца деза укх лоаццача хана. Уж дика хиларе, ассортимент шерье, барзкъаш модагІа хьаде деза. Из дехар кхоачашдургдолаш да, хІаьта тха барт тайнача коллективо кхочушде а дергда.

А. [illegible],
Грозненски швейни - трикотажни объединене генеральни директор.

Со Іомаяьраш

Массехк шу да со Сунжерча 2-ча классах йолча ателье барзкъаш тегаш йола. Сай болх безабеннаб сона. Безабалийтар а со хоза барзкъа тега Іомаяьр а тха мастер Высочинская Мария Степановна я.

«ДегІала» я ховш, хьакхашта саг я из. Дош дІаала ца деваш хов цунна ший балхлочеа эшар фуд.

Дукха ба соца къахьегаш говза кулг йола кхалнах: Бакаева Антонина Александровна, Дзангиева Антонина Михайловна, Бородица Валентина Михайловна, Пенькова Мария Степановна, кхыбараш. Царна юкъе болх беш вола сагсиха Іомалу барзкъаш тега.

Тха маІача наьха барзкъаш тегача участка хІара бетта план тІехкхоачашъю. Со а гІерт цу юкъе дукхагІа сайгара дакъа даьа.

М. МАЖИГОВА,
Сунженска района Орджоникидзевскиа станицерча ателье швея.

БУРОКІАЛА АРАХЕЦА ТОВАРАШ

Шин тайпара промышленни комплекс хулаш йоагІа Назрановерча БурокІала. Вай республика а хьычахьа а довзаш да уххаза арахеца бытовой товараш. Промкомбината филиал а хІанз вай юкъа Бурочура чех. Цох цех оале а арахецача продукцега диллача модагІча фабрикаца а къовсалургдолаш, йоккха йоалл[illegible] а яц.

Текстиле ІийсаІйца цехашка да тхо. Керда яьча корпуса чу къаьстта дика лел бол. Болх беш а хиз бола ткацки станокаш. Кердай лел мехкаройы кулгаш. Корпуна чухь беча тайп-тайпара бо болча цІарала полотной тулле кхача цехашка дІаухийта. Цу хьаду фусаш коалношта чІоагІа эшаш дола бе деаххаду тІормеш, кхыбола хІамаш. Дукха ба уххала лаьцача хана из керда профессих Іома а яь хІанз дика къахьегаш бола ткачихаш. Тхоьа цІерахь кхдар Куриева Зинай, Даурова Тамарай, Леловхова Фатимай, кхыбарий.

ХьалхагІа безаме дар уххазарча кога гІирс беда цехе. ХІанз тредоеллам дер цар гІуллаххьаш а. Низ бола станокаш дьхкай уххаза цаоца хьалхара бойх бе. Цу керхІ станокаца цхьан дийнахь бергба бетта цу къьпача гаттача цехе иттех саго баь болх. Ло боаккхаш, уш тебиш, айраш тохаш машинаш а ухх чу. 30 саг хургва цу цехе болх беш. ТІоарска тегача чашинаш тІа болх беш 15 кхалсаг хургья. Уж Іомабенна баьннаб.

Тахан-кхоана ахар салка продуцци арахеца йолаьла эзаш чу цех со цига хиначa демоенна. укх воинь бетта арахеца безача кога гІирса план а др оттаьь — 1000 пар кхалнаьха ахкана туфлеш, кхыбола кога гІирс.

Дукха болх хул галстуки цехе а. Наха евзевий БурокІаларча мохзарагаш чу лопача кІирхаш хьала галстукаш. Дукхача хана деш уххаза къахьегаш хьабеглача Дзортова Либес, Зазнлова Дугурхана, Балаева Залатхана, кхычер тийга хьачча Даурбекова Кейпас шин эІамигача матрица йола тегам а дилле кхычунга ду уж. Цене мел болча наха беш болх болх Кейпий кулгех чакхбала йилача ханал тІехьа а ца бевлийташ. Иштта хьинар делаш, шин болха говзал дика Іемаль йоІ я из.

ХІара шера, хІара бетта уххаза дукхагІа Іемш лаьташ йолча чоалханеча станокашта, оборудованена дика доал ду слесараша Цуров Бориса, Саген Махьмада.

М. НАРАЕВ,

Автора сурта тІа: Мальсагова Іайшет, Даурбекова Кейпе хьабьча кога гІирсага хьожаш ба.

Цифраши факташи

Халкъа вахара хьал хаддаьна лакхдара вай парте белгалбаьккха никъ къьйта хьакьекхаб кердача пхе шера плана задании а. ЯІсдагІча пятилетке доланш да производство юкъы а сихагІа шеръяра, бахача наха хилача дарггоаца товараш дукхагІа арахецара, цар ассортимент шердаккхара эша реальни хьалаш. Цу тІехь боккха лоархІам болаш хила декхарийла а ейгача промышленноста пхь миллион сагах латта отрад.

* * *

КПСС XXIV-ча съезда Директиваша хьежжа ейгача промышленноста производства юкъара боарам 1970 шера хинначул 40 процент лакхлургба, къахьегама овсарле 34 процент лакхлургья. Къахьегама овсарле лакхъяра четах йиккха лерх тІакхетача продукце 90 процент продукци.

* * *

Дерригга тайпа ткацкаш пятилетка чакхйоалаш 11 миллиард квадратни метрга, тІехнаьхен чухнаьхен духхаду пазата барзкъашь 1,8 миллионага, кога телата гІирс — 830 миллион параге кхоачаш арахеца лерхІ. Тийта кІамаш цхьан ахказен, ингалефанига язьегІаш — шоаза дукхагІа арахецаргья. Пхе шера дьнина пулгах хьекха гаташ 4,5-зза гаргга, аьха шаргІаш — 3-зза совгІа, кхалнаьха туалета предметаш — 2,5-зза дукхагІа арахецаргда. Дикха дукхагІа арахецаргда кхалнаьха модни фасоний пикаш, кьийза из йоаца материалаш, царех дь барзкъаш, кІада костюмаш бекхен фетровий кийнаш, кІуасаш, корашка - наІанашка уххаза огая хІамаш.

* * *

Вахача наха духха ошача дерригача товарий ассортимент шеръера а кердаккхара а, цар дикал лакхъяра а йоккха программа оттаьй. Дикха дукхагІа арахецаргда кІезига хьерчалу кІадаш. КІезига дола кІадаш 2,5-зза совгІа, костюмии камвольни ткацеш — 1,4-зза, шаргІаш — 1,5-зза, тканеш ах тканеш машаш 60 процент совгІа дукхагІа арахецаргда. 1970 шера дахчул дьбреш 1975 шера 53,0 дукхагІа а деш, синтетически тьяец еш бола тканеш 25-зза дукхагІа арахецаргья.

* * *

Технологически оборудоване 3,5 миллион совгІа единица оттае лерхІ ейгача промышленносте кердача пятилетке — дІаяхача пятилетке хинначул 2-зза дукхагІа. Цар кхаь дахьях ши дакъа оборудовани бол беш йолча предприятешка кхочаргья.

* * *

Кердача пятилетка хьалхара шу ейгача промышленноста болхлоша белгалдаьккхар планагІа 6,4 процент дукхагІа арахеца доагІача шетта 7,4 процент дукхагІа товараш яра а хецаш. Планал совгІа 888 миллион сома маьха продукци дІаяхьийтар.

Цхьан шера къахьегама овсарле планагІа 6,3 процент хила йоагІача 7,1 процент лакхъелар. ТІахийтта ерриге продукци арахийнай къахьегама овсарле лакхъяра четах.

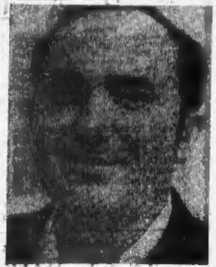

Дикагіа йолча цеха кулгалхо

Сайрийна балха ди чакхдаьннад. Цхьабакъда, балхара цІавоха сиха вац Грозненски кога гІирс беча фабрика модельно - пошивочни цеха коллективана керте латташ вола Мурдалов Хьамзата Султан. Бе доалхаш блокнота ручкеи долаш цу дийнахь баьча балха итогаш еш, хьабаьча кога гІирса юкъе брак нийсъеннайий хьежаш, нийсау кхоачамбоацар дІаладеш цехерча конвейера юкъе лел из. Массала а иштта учет лелаю цо ше керте латтача цеха болхлоша даьхача къахьегама толамий. ШоллагІча дийнахь болх дІаболадаьлехьа селхан каргІдаьннар, нийсденна кхоачамбоацараш дуец цо болхлошна цхьана. Уж кхы ца нийсдалийтара де лезараш белгалдоах.

Иштта волча цеха кулгалхочох фабрика кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша оал тха цехашта керте латтачарех дикагІвар, башха - дика производственник, общественник аьле. Из дика характеристика я. Цар дика лоархІарал совгІа цеха берригача болхлоша чІоагІа лоархІаш сийдеш ва из. Цхьа бахьан доацаш лац из а. Ше цига балха веча дена дукха къона специалисташ хьалкхебаьб цо. Эшшача хана молагІча болхлочоа новкъостал де кийча ва. Шин болх дика бовзаш цох дика кхеташ ва из. НагахьсанІа цехерча болхлоех моллагІвар къахьегама е производственни дисциплина телхаеш хула цунгара доаггІар хьадех, бе боаггІаш бола болх а беш. Шо керте латтача коллективаца безамен Іьмерзеи ва из. Иштта из хилар бахьан долаш массане а чІоагІа лоархІаш ва Султан.

Атта даьккхаза цо ший сий. Кхойтта шу дала доал Казахски ССР-ра Семипалатински айгача промышленноста техникум чакх а яьккха из цига болх беш вола. Юххьанца 1959 шера Султан болх бе воллавелар фабрика № 3 йолча цехе-сменни мастер волаш. Теори хойя а цу хаацалца цхьаккха производстве къахьегаш хинна воацача нов. Мурдаловна хьалхарча юкьигах дукха халонаш нийсъелар, хІана аьлча из кулгалдо хьожаваь смена кхыча сменел тІехьаюсаш яр. Каст-каста цига дуккхача хана дено къахьегаш а болаш йоккха опыт йолча кога гІирс бечарца дагадуьлар Султан. Царца дага а ваьнна болх толбара йола мероприятеш белгал а яьха чакхъяьхар. Шерра дІайоаржайир балха тІа хьалха латтарий опыт. Иштта къахьегам вІаштІехьбаккхар бахьан долаш социалистически яхье хьалха латтачарка юкъелхар цун смена. Пхе шера тІехьайнсар фуд ца хоаш къахьийтар цо.

Из ца зуеш дисаяар фабрика кулгалхоша. Цудухьа Мурдалов Султанаца дага а баьнна цу ханнаца цхьаккха шера паччахьаалкхен план кхоачаш ца еш хиннача хІанарча модельно - пошивочни цеха коллективана кулгалде хьожавир из. Хьалхарча юкьигах тахка волавелар Султан цеха коллектив тІехьайнсара баьхнаш. Цига цунна гучаделар пехерча болхлой къахьегачен производственни дисциплина геттара во хилар. ДІахо йодача хана уж санна дола гІулакхаш лоергдоацилга дІахайтар болхлой юкъарча собране. Ворхтокхамегарча участникашка хьожабир коммунисташ, балха тІа йоккха опыт йола кога гІирс бераш. Веча балха учет а лелаеш хІара денна тІехьожаш лоаттабора Султана цеха парторганизацеца цхьана цеха коллективе болх дІа миштта беда хьожаш. Из цига балха веча кхо бутт боаллашехь план кхоачашъе ьалар цеха коллектив. 1964 шера дена (из цига балха веча шу) цхьа шу дІадахийтадац цеха болхлоша паччахьалкхен план тІехкхоачам ца еш. ДІаьяхача пятилетка план ханал кхо бутт хьалха кхоачашйир цар.

Иштта ше керте латтача коллектива къахьегам кхетамца вІаштІехьбаьккха хьинаре къахьегаш вола Мурдалов Султан 1963 шера КПСС членала дІанийцар. Из шу оттара дезагІен хьамсарагІен хет сона сай вахаре, ахаш дуец цо. 1970 ленински юбилейни шера ехар из керте латтача цеха коллективана коммунистически къахьегама сийлен цІи. Цун сий лакха лоаттадеш хьайоагІа цеха болхлой. СССР-а 50 шу дузача ЧІей сийна укх шера план ханал дукха хьалха кхоачашъе лерхІ цар.

Хьинаре къа а хьегаш дика кулгалхо хиларал совгІа иштта дика общественник а ва из. Массехк шера фабрика партбюро членик профсоюза фабкома члени хиннав из. ХІанз цо цІенен хизаш кхоачашду фабрика продукце эзкалга хьожача комиссе председателя декхарех.

Хьинаре къа а хьегаш Мурдалова хьаьхача толамий лакха мах баьб правительствас. 1970 шера цунна елар Ленински Юбилейни медаль, хІаьта дІаяхача пятилеткагІа дика толамаш дахарах Султана елар Къахьегама Шеча Байракха орден. Тийнна Сийлен-грамоташ, ахчан премеш, баркалаш Іалаьмате дукха да. Цар дІадехар дукхагІа хилар кхетаду цо, цухьа дІахо йодача хана кхы а дикагІа къахьега, лерхІ Султана.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТІА: модельно - пошивочни цеха кулгалхо С. Мурдалов.

И. Плиева сурт.

ТХОАЙ МЕХИДАЬТТАХОШТА

Піаккха дьоса хилац тха ателье. Дийнахь тхьовх заказ доацаш за агІоц нагахьа.

Опыт йолаш, каст-каста хувалучa молана тІехьаккхе а цхьан цул хьалха бода хоаш а бола нах ба тха 40 саг чувоагІача коллективе. Царех ба закройщица Горчханова Или, хІамаш тегараш Хаутиева Зати, Бекова Малаш, кхыбараш.

Хоза а дика товаш а хул тийта хІамаш. Планаш, социалистически декхараш кхоачаш ца деш бутт дІабахийтац оаха. Укх шера пхе бетта план 120 процент кхоачашъяьй.

ЧІоагІа бехктекхаме а чІалкне а болх ба аз бер а. МаІача наьха тІехнаьба дувІа барзкъаш тегаш а со. Кхалнаьа тега маІача нахал дукха «кхалагІа» да сал. Сога хаьттача иштта дац из. Царна а деаз шоай барзкъа тахкарча молах хилар.

Цар хьаштам дикагІа кхоачашде, барзкъа тІехьа ца доахаш шай хаьцнаьха кийча хилийта хьож се.

Т. ТИМИЕВА,
МалгІобекерча № 1 йолча ателье [illegible].

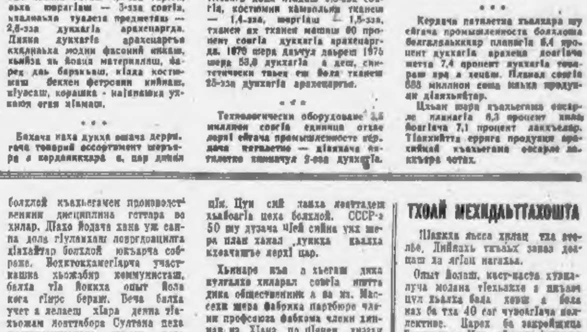

КОГА ГІИРС—ХОЗАГІЕИ ДИКАГІЕИ

Пятилетка шоллагІча шера план ханал хьалха кхоачаш а еш СССР вІаштагІьелла 50 шу дузача цІейна сийленна наькъабахара шерра социалистически яхь йоаржаьйча Грозненски № 4 йолча быткомбинате кога гІирс тегача цеха коллективо къаьстта дика къахьег укх шера. Тха продукци чІоагІа хотташ а бахача наха. Укх шера цехе арахеца йолаьй кердача моделах йола бІаьстин ахкален лелаю маІача наьха туфлеш, босоножкаш, кхалнаьха босоножкаш, кхыбола кога гІирс.

Наьха заказаш дикагІа кхоачашдара кердача тІехьи проектагІа йола павильон (салон) хьайийлай Грозняррй централни рыже. Цига хІара дийнахь иттеш бІаьш заказаш лу къахьегамхоша. Цар даь заказаш 5—10 ди лалалехьа кхоачашду.

Наьха заказаш хаьппальен дикагІен кхоачашдара, арахецача товарий ассортимент шеръяра социалистически яхье яьннай тха цеха коллектив заготовительни цехаце. ХІара бетта итогаш ю яхье баьннараша, уж дІадовзийт беррнгача бетхлошта. Болхлой юкъарча собране хьалхара моттиг яьккхача цехана хьожаю комбината карара кара тела ЦІе байракх, ахчан преми.

Социалистически яхье хьалхара моттиг лелаеш я тха цеха коллектива Товарна продукци арахецара пхе бетта план ханал дукхха хьалха кхоачашъяьй оаха. Планал совгІа арахийна тайп-тайпара продукци 31 эзар сома маьха я.

Дукха болхлой ба тха цехе хІанзалехьа пхь бетта задани кхоачашъяь. Царех ба коммунистически къахьегама ударникаш, закройщикаш Шамурзаев Іалаудин, Дибиров Махьмад, мастераш-обувщикаш Мархиева Дугурхан, Карапетьян Владимир, заготовщица Гурова Валентина, кхыбараш.

У. КАЯХАРОВ,
кога гІирс беча цеха мастер.

СУРТА ТІА: болх беш я мастер-обувщик Д. Мархиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

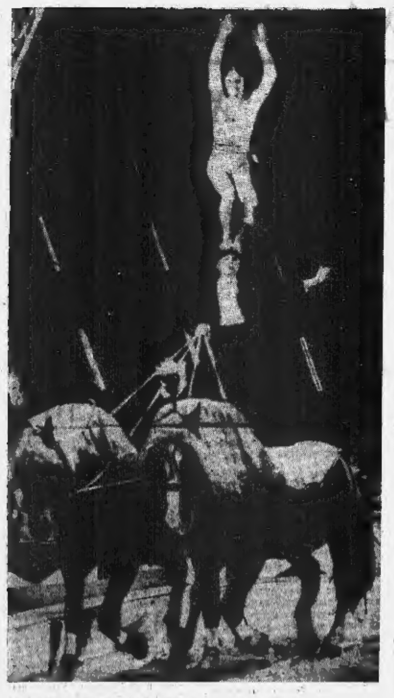

Газето хьалхагlа хоам бай ма хилара Грозне гастролеш дlайолалой «Прага» ихача чехословацки цирко. Грозненски зрителий боккха тоьлаш тlеоз цирко. Цуп программан юкъе боккха моттиг дlалоц карабlокадалча хьайбана, оскарашна. Арена тlа в боккхий чарч кагий чайтонгаш. Царех хlарене ю цоьшта сага боьаль тайп-тайпара номераш. Бакъда цирк доьаргашта эггара дукхагlа ееалу чарч-мотоциклисташ.

Зрителашта иштта чlоагlа езалу акробатически номераш а. Са дlаоо-йаш ужара а, чеаламе а болд номерам цlена, гоьза, теншаме ю кхоллина.

Бакъда цирк» гуьйоккхараш эггара дукхагlа тlеерал дотташ тlайбор карабlокальча гурий дешлой.

СУРТА ТlА: Чехословацки «Прага» ихача цирко дошлой ба выступлени еш.

В.ЮНЦЕВИЧА сурт.

Пионерий ахка

Дlалоладелнад дешархой каникулий хьалхара денош.

Вай республика бlаьш берам салоlаш да Сержен-Юртарча, Чlишкарча, Шалажерча кхыча юрташкарча пионерски лагерашка.

Экскурсеш, туристически маршруташ, кхьдола ньаькъаш, сакъердаме ловзараш да лагерашка пионераштси октябряташтеи долча гlулакха кийчдаь.

Берий салоlам дика вlаштlехьбаккхара кийча ль ба Нохч-Гlалгlай пачхаьлкхен университетерен педучилищерен пионерски лагерашка баьхна студенташ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

10 июнь

В. И. ЛЕНИНА ЦlЕРАГlА МАЙДА. 10.00. Кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. КИРОВА ЦlЕРАГlА ПАРК. 16.00. Дикагlа долча массоби халхара конкурс. 18.00. «Красный молот» заводан художественни самодеятельноста коллективан концерт. 19.00. «Нохч-Гlалгlайче Iиддатан шарбlатхи юкъахиленне гlулакхаш парех довла зен» аха лекци. 10.30. Кинофильмаш хьокхаргда.

В. И. ЛЕНИНА ЦlЕРАГlА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ. 9.00. Берашта кинофильмаш хьокхаргда. 9.00. Болх беш [illegible]

[illegible]

11 ИЮНЯ

В. И. ЛЕНИНА ЦlЕРАГlА МАЙДА. 10.00. Кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. КИРОВА ЦlЕРАГlА ПАРК. [illegible]

[illegible]

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦlА. [illegible]

ПРОСВЕЩЕНЕ БОЛХЛОЙ ЦlА. 7.00. Кинофильм экскурсе гlоргlа хьовдаргда.

БОАХАМИЙ НОВКЪОСТАЛЦА

Обществана болча пайдана къахьегара хьинар доладагlен цхьан хlаман тlеберзабаьи кийчбе дешархой, лакхбе цар профессиональни доьтама къахьегара болх, аьлла декхар оттадьд КПСС XXIV съездо. Хlара дешархо къахьегарь кийчвар школай балла тlехь бехкьоккхамен лоархlамен декхар да.

Дешархаштa къахьегама кхетам балара дахкъе цхьайола опыт Iоальй тха района школаша. Юххьанцарча классашка дlадоладу дешархошта къахьегам а чоалхаме йоаца къахьегама кечалаш а йоазийтар, беваш хьожа а хьож гlулакх, а ду дlаегlача, гаьнашта, кlотаргашта, зизашта, боахамабьта навыкаш Iомаю. Хlьта мастерскашкен школана гонахьарча участкашкен ю практически занятеш, 9-ча классашка еш йола производствени практика обществана пайданерча къахьегама лостам болаш я.

Дукхагlча школашка я школана гонахьара дешара-опыта участкаш, болх беш я юртбоахама тlаерзаль факультативаш. Юкъерча кхо школен бархl шерарча алх школен вlашагlтеха я 58 звеноl латта дешархой производственни бригадаш. Укхаза я балалдараш, комсаш, хьажкlаш, салдаршт кхедерий, бешаваш ловзерий, механизаторий бригадаш. Еррегача дешархой бригадашта юкъе дахьа лоаца 2150 дешархо ва.

Дешархоша цхьадола новкъостал ду Шелковски хьун боахама а. Червленски, Дубовски, Бороздиновски, Лесхозовски школашка болх беш я 200 совгlа дешархо юкъе вола лесничестваш. Цар гlулакх ду дlаегlача гаьнашта, хьун гаьлий дlадуи фуьг дарбаи баьцаши гулью.

Дешархой бригадашка шоаш къахьегача хана тайп-тайпара балхаш ду, культурни дегlаухацценен салоl. Колхозий совхозий средствай чотах аьхли болх беш хул унахцlеню тоаю площадкаш пионерски лагераши. Цига салоlаш хул 600 совгlа бер. Уж болча къамаьлаш де ух юртбоахама производстве хьалха латтараш. Болх чаккбаьиначул тlехьагlа беваш Iаьржача форда йисте, Кисловодске, Пятигорске, кхыча гордашка экскурсешка ух.

Юкъерча пхе школе 9—10 классашка дешарбарашта тракторш, кхийола юртбоахама малинаш Iомаю. Цар боккхача безамца Iомаю уж. Дукхьал укх шера 150 дlамигача сагон йолоа Iемаьй механизатора професси. Масала, Старощедрински юкъерча школа нтталагlча класса дешархошта паргlатта лалла хов трактор. Школа йистеньккха воалача 38 дешархочоа, царца 17 йоl а йолаш, аттестатаща цхьана квалификационни свидетельстваш а ду. Школа чаккхьаккхарех дукха бараш шоай «Коминтерн» колхозе болх бе бусаргболаш ба.

Дешархой профессионально кийчбара дика опыт а Каргалинскии Червленскии школашка а нзычахьа а.

Укх тlехьарча шерашка белггала шерблнаб школай колхозаштарен совхозашцарен бувзам. Колхозашен совхозашен новкъостал ду школашта цар дешара-материальни база тlоагlьара. «Коминтерн» колхозо юкъерча школана хьадйир 400 моттиг йола дешара мастерскаш, хьехархошта шн квартира йола цlеноw, 140 моттиг йола берий беш, интерната 100 моттиг йолча общежитена ремонт ьаь. «Красный пахарь» колхозо Сары-Су ихача поселке хьаргьай школа спортивни зал а йолаш 160 дешархочоа йола школа. «Шелковской» совхозо интернате хьадйир 50 моттиг йола общежити. Гребенской комсни совхоза Воскресенски отделашка хьалхьай юкхьанцара школа, 50 моттиг йола берий беш, Гребенской станице 240 моттиг йола школа хьалхе я болалой. Ленина цlерагlча колхозе Шелковски юкъерча школана [illegible] лефет йола трактор эцара 2,5 эзар сом хьоастадаьд.

Хlанз кхаьна болх бара, гонахьарча дешара-опыт ни участкашка практически занятеш яра кийче еш я.

Еррига дешархой бригадаш «Дикагlа йола дешархой бригада» цlи [illegible] Кредгесоньи аьа, «Кьона [illegible]» яхача механизаторий конкурса юкъедаьй. Уж хоргаьй СССР хьаль 50 шу дизара.

А. ТЕРНЕВА,

Шелковски районе [illegible]щи.

Эрсий шахмахех Российски Федераци хьалхара моттиг [illegible]ра йола кхалнаьта юкъера [illegible] чемпионат чаккхьаьлна Грозненски шахматни клубе. Хьалхара моттиг яккхар г. Рязанера спорта мастера А. Мацкевича, шолагlа моттиг — г. Горьковера спорта мастера А. Лазаревас, хlьта кхоалагlьар — г. Братсквера мастерски кандидатa В. Суровас.

СУРТА ТlА: [illegible] мастера А. Мацкевич.

МалгIабика районера хоамаш

Самардзгlенъ КПСС Малгlабика горкоме юкъаьнцарча партийни организацей секретарий семинар хилар. КПСС XXIV съезде дlаваарашка хьежна предприятей, боахамий, учреждений, партийни организацей лоархlам айбара кхтаь ьр из.

«КПСС XXIV съезда решенешна хьежна организацинош - партийни болх тоабара дакри да дlаьдаршна аьа доклад йир цига парте горкома организационно-партийни отдела заведующа Н. С. Крестьянникова.

Докладчика белгалдаьнхар парте XXIV съезд динначул тlехьагlа дукхача партийни организацешоай болх эрагбаьнха тоабьнга, коммунистий хьинар вйдениьга, производственни а общественни а гlулакхаш къестедача цар лоархlам лекабеннига.

Иштта докладаш йир укхаза «Ингушский» совхоза парткома секретара М. Х. Гукоева — «Коммунистий бехктокхам локабарна производстве общественни вахарен цар дехал айдарен партнома бача балхах, «Малгобекнефть» НГДУ партнома секретара П. А. Буслова — «КПСС XXIV съезда решенеш кхочашъяча цхьоаи парторганизацейн партгруппей лоархlам айбарах, «Малгlабике бурупредприятиеча балхий управлене партбюро секретара Ф. В. Щукина — «Социалистически язь вlаштlехьйоаккхига дlакхо тоадаран» яхача КПСС ЦК соцам кхочашбара управлене парторганизаци дешарна, Вознесеновски газ чаккйоакхача завода партбюро секретара А. З. Хабибулина — «Комсомола партийни кулгалдара практикаш кагирхошта идейно-политически кьахьегамен кхетам лучача цуй лоархlам айбарах».

* * *

Ши шу хьалха республика юрташка бахача нехьа сходаш хилар. Цига дlаяхача заман тlехьадисача гlулакхашца кьоасам лоаттабара комиссеш вlашагlьехкаь яр. Хlанз бахача нехьа хьалхашна шоаш цу юкъа баьча бален отчеташ тоаеш я уж. Иштта укх денашка Сагlопше бахача нах гулбеннабар шоай аргlанарча сходе. Цига комиссе ше баьча балхах дийцар, хlьта юрт тоаяра шоаш де лерхlар кьадашнеш тар юртарча депутаташа.

Къамаьл дьчар белгалдаьнхар комиссе членаша юрта хула зуламанца къоасам лоаттабеш цхьабола болц баь хилар, дукхача тlема денз шоашта къе лоттедов дlа цlа доашхаш эрниш цхьабараш кулга бигаб.

Юрта Совета исполкомон комиссе членашен цхьадола гlулакхаш чехдаьвад юртера улицащ, нехьаш теддара, гаьнаш дlабоrlара.

Бакъда кьамаьлаш даьча М. Гелаева, Т. Меркиева, А. Картоева, кхычер кертера теркиш вочагlейбошаранта тlеведийнера. Дукха уламаш, ноши да юрта геттара вочча санитарни хьал тlа, хийн электрически наце ма эцадарен хьинаьи лоттанц, болц це бинаьи хорцаьне леминш цьабола ша ба юрта.

Уж ваьнначiйбошараш дlадехкара, хlьта СССР хьаль 50 шу дизара кхаьдеш юрта культурно ейра а тlаорена [illegible] тlейцар сходо.

Цу тайпара сходаш хилий Делоева, Дабий-Юрта, иштта районе кхыча юрташка.

С. ШАБИЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Доазол дехьара

МАССАНЕНА А МАССАЗА А ДАГАДОАГIАЛДА

Лидице трагеде 30 шу дизарга

1942 шера 10 июне гитлеровски рейха кепайоазон тlа хьехаш хlьта чешски газеташ тlа хlерам тlатессарай арабаьнхар укх тайпара официальни хоам:

«…Лидице яхача юрта бахача наха шоай ожалашца рейха закона чlоагlа телхадарца дуваадеиа маlа нах топаш еттаи бовбаьб, кхалнех концентрационни лагере дlабахийтаб, хlьта бераш — боагlаш бола кхетам бала дlадигад. Юртара цlеноw нlендаь дlадаьхад, хlьта юрта цlе дlабоаьйн»…

Цул ди хьалхагlа Лидице яхача шахтерски юрта пхи бlоь сонгlа саг вахаш 105 цlа дар. Хlьта ди-бийса даьннчул тlехьагlа хьамсарча юртах хиначa гуанта юкъе уллар топаш етташ бовбаь 173 маlа саг. Цар ханаш — дийтта шерагара дезткъа шерага кхаччалца. Цу дийнахь цlагlа ца нийсбенц горникий бийсанарча «смено» баха нах тlехьагlа Праге бовбаьб.

Лидицерча кеанештен жероштен из долла хlама хайра тlом чакхбаьнначул тlехьагlа Равенсбрюк ахача концентрационни лагерера юхабоагlаш. Чуьхлача 203 кхалсагах концентрационни лагерера Iазао ла мегаьлац 143 кхалсага мара.

Къаьнарча Лидицех юхе мел яиса хlама цу юрта йиллача музея экспозице массехк квадратни метр тlа хешад. Укхаза вайна бlаргагу: къаьна книжка, метрика, дlоагlа, чопилгаш, цхьамие бlаргсальмаш. Нах боабераль «цlена гlулакх» дах хилара хьахьокхаш дола ундаре тешал — цар гулдаь топаш етташ бовбарий кхоргч чакхдийна, цlий дараш тlайола паспорташ. Къиза гlулакхаш леладаь хилар бакъдеш дола цхьаьнха тешал —

Лидице хlалакъяь дlаьехкарз еррига процесс пленка тlа язъкхай. Къизаа хьахьокхаш дола нацистски фильм гойт Лидицерча музее хьажа мел вахачунга.

Музее экскурсовод хила тараш кхевнцаьа шу дьшна Матушкова Вера. Цо эггара хьалхара шийдешаш оаллашехьа а дегlанара зузам баа тарлу шун «Лидицерча кхалнахах цаl а со. Трагеди йоласнначa дийнахь тхьаь етт шу в дьчадацар са». Картинаша, книжка тlарча тексто кlеогагlа бу Iеткъам мо трагеди юцача дийначa кхалсага доцачул.

«Цу дийнахь дедаьйнна хlама дизаь яьхначух тlехьагlа кхай тlа болх беш йоаллар со, бахкара чуваа везача маьрага хьежаш яр. Со чуххьаччка сайрийна длх сахьат дала доаллар. Салтеша шолка ге тоссаш латтар Лидицана. Сайрийна итт сахьат доаллаш баьхкар тхаьнцига салтий. Цхьайтта шу дахьна тхоай кlаьнк сона а вайкха, хlаьнаш тlа а йийха, царна тlехьа дlадаха дийзар тха. Сай хlаьидал маьран цхьаьнца цlена коч елар аз. Цу хана денз кхы сона бlаргабовинзав уж».

Лидице яхача юртара 82 бер газони камерашка е Хелено яхача нах боабеча лагера крематорешка доадаьд.

Тlом чакхбаьнначул тlехьагlа дийна мел бисараш хьалха Лидице хинача юхабаьхкар, цхьабакъда, 1943 шера аьхки денз цига йиса цхьаккха хlама яцар дlадийна кха мара. Кердача Лидице гlирсаш хьахдара эггара хьалхера кхера Iобиллар 1947 шер июне. Ши шу даьнначa гlолла кердача цlеношка баха хьачубаьхкар Лидицин кхалнахи бераши. Хlанаеина къаьстта цlа кхьчар. Хlанз керда хьалдаьча, 150 цlагlа 501 саг вах.

Мел эзар долаш да царна. Хlанз а царна ца тоьараш боьбаь шоай «соарема берашна» да. Шоай берий бераш маьрхlа доккха йиш йолаш бац цу кхалнахах дуккхагlбараш… Лидице бераш юха а лбат Iомабеш дале а. Дуккхан тlарча тхоь шийтта пачхьалкхенера дийтача тхоаь юьсаар роза кхача эзаш розай кlотаргаш, бальдар аьнча, дикахетар дергда, цхьабакъда яьса йиса моттиг дlалеадаргъяц. Крагуевацерча, Ковентреча е Орадурерча кхалнаха а мо мара хlанз кхы цхьаккха хlамe новкъостал дергдац цхьоаи яьса йиса моттиг хьалйинзара.

Вайнаваш цlабоалабавар Нюрнбергски процессо. Лидице Ковентре, Орадуро бехк бу хlара а. Ilа а хойт. Фашисташа цу гордашка даьр доагlача тайпара юха нийсдергдолаш йола суд яц, е таlазар а дац.

Эва КРЖИЖКОВА,

чехословацки журналистка.

(АПН — «Прагопресс»).

ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДЕ УЙЛА ЙОЛАШ БА

Укх денашка массане а юцара а Москве хинача переговорий результаташ. Уж юш болхлоша, студенташа, конгресса членаша, бизнесменаша. Шун корреспондент хиннав Америка хlама лелалуш болча наьха бовзаш бола цхьаьлаш болча.

«Чейз Манхэттен» яхача банка керте латтача Дэвид Рокфеллера аьлар: «Ах геттара лоархlаме лерхl найна юкъера контакташ шеръяллар».

«Студебеккер Уортинг инкорпорейтед» яхача фирма президента Десли Уэлша аьлар:

— «Тхо чlоагlа раьза хинна Москве Никсона советски кулгалхошца хьийа дискуссешта. Цу переговораша дикка вlашин найда бахьаргба. Тхо Iалаьмате чlоагlа гlаддаха да».

Хlьта цlи хезача [illegible]ни династе викало Генри Форда 11 чо укх денашка юха [illegible] СССР-ца торговли шерт[illegible] тlехьа ва со, хlанз советски организацешца переговораш еш ше хилавах хоам а бир.

Алхха мил шу хьалха Форда критика йир из Советски Союзе ваха а иштта йола переговораш еш а хиларах. Дагадоагlа сона цу хана хиначa пачхьалкхен секретара заместитела Эллиот Ричардсона шун корреспондентаца къамаьл деш американски общественноста «кхетадергдац» наьхь санна моллагlа а фирма, масала, мухь кхуххьа автомобилаш ю советски завод хьалъеча дакъа лоацаш хуле, аьха.

Бакъда, завод хьалъяра ашачул вlезигагlа ха мара яьнналц хlьта деиз, хlьта общественноста «кхетадаьд». общественноста кхетадаь а Iейнадац. Шашагlкхийттача Штатий торговле министра Питер Питерсона 30 мае белгалдаьккхар вай шин мехка юкъе хургйолча экономически отношенешта торговле хьакъехьара цхьаьна йолча советско-американски комиссе лоархlам хилар. Из соглашени, аьлар цо, «сона дагахинарел а тlехьаьлцад». Цо аьлар Питерсона Советски Союзе ваха президент Никсон хиларах мехка чухь хила тарлургйола плани юзаш США вице президента Спиро Агнюс председателал а деш чурча гlулакхий хьакъехьа кlайча цlен Совета хиначa заседане.

Цу совещане белгалдаьккхар духхьал машара гlулакхаш дагахьа космически аре тахкараш пайда эцари цхьана гlулакхаш леладарах йолча соглашене Калифорне массехк эзар керда балха моттиг хулийтаргья, кхыча шин штате цхьа эзари ах эзари къахьегамхочун болх карара ца боалийташ йора а берг ба, аьнна.

Советски Союзаца торговии экономически цхьана гlулакхаш леладарах йолча соглашенега цlаькха цхьадолча дахкъе дешка доагlа хlанз американски экономике хала хьал оттарна. Ю болх ца хилара боараш геттара боккха ба. Платежни баланса дефицит рекордни я. Американски фирмаш хьога а хьогаш хьеж советски рыкацара шоай бувзамаш шердеш болча Малхбузен Европерчей японски конкурентащка. Бакъда ца лоархlаш дита йиш яц советско-американски цхьана леладеча гlулакхий илеш лакхлуш хилар теркал деча дlоьзарча администраце политически лерхlараш а.

Моллагlча тайпара дале а, «Ньюсуик» яхача американски журнала 5 июне араьннача номер тlа дувц цхьа ди доагlаргда «Москве аха болалургболаш… Бизнес кхоачаргья цунна тlехьаудачунга», яхаш.

Хlама лелалуча американски наьха гlулакхаш леладе уйла я.

Нью-Йорк.

(Телефонаца).

Г. ГЕРАСИМОВ,

АПН сиб. кор.

Молдавски ССР. Виорика, Иштта ол подснежник яхача эзах молдаванаша. Из цlи леласш а республике эггара дукхагlа йовзашьяреx йола цхьа самодеятельни коллектив. Цун репертуаре да молдавски, украински, эрсий, гагаузий… халхараш.

Тираспольера халхархойн мехка дукхача городашка выступленеш еш хиннаб, тоьбийнаб уж республиканcки хьажарашкен фестивалашкен. Республике хьалхара елар цу коллективана «[illegible] коллектив» яха цlи.

Дукха ха йоаццаш Чехословаке хьийхай «Виорика», эггара дикаха йола из доладаь дехьа.

Сурта тlа: ансамблан дукхаха [illegible]ски халхар.

Е. Драйшнера сурт. ТАСС фотохроника.

ТЕЛЕВИДЕНИ

10 июнь

9.00 — Передачай программе. 9.05 — Вес бода телевидене. Массанена бола гимнастика. 9.35 — Кердадараш. 9.45 — Вес бола телевидени. Советски шалей концерт. 10.25 — Дешархоша. «Орленок» яхаа телевизионни студи конкурс Советски Союза турнира. СССР-а летчика-космонавтаера Рукавишникова вlашагlкхетар. 11.30 — «Уражение». Индиан-популярни прографика 11.55 — Кинохроникальни клуб. 12.55 — «Фараон» яха художественни фильм. Хьалхара серн. 14.10 — Берашта дола мультфильм. 14.30 — «Фараон» яха художественни фильм. 2-гlа серн. 16.15 — Дуние халкъашта юкъера обозрени (гlалгlай меттала). 16.30 — Экономико - математически методами вычислительни техникон юкъе яьккхара дарда тlа хайка боазам лелабелга тоадара гlулакхаш. «Езача промышленноста предприятеш лелдара автоматизированни системе». 7.00 — Вес бола телевидени. «Хьайбай дуьне тlа». 18.00 Кердадараш. 18.10 — Дуние дааькъешта юкъера панорама. 18.30 — Музыкальни вlашагlкхетар. Фаттаза мажн. 19.00 — Кагирхой программа (нохчий меттала). 19.45 — Анчаров. «Дешта тlехьа ди. Телевиденени спектакль. 4-гlа дакъа. 7-гlа апрель, кхаьра». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Музыкальни пробито тlа. Илли дола Новинкас.

11 июнь

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Берашта бола Iуйранара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Вес бола телевидени. Берашта. «Ручеёк». Санкердаме программа. Кеэера передача. 10.00 — Тахан вlачча промышленноста болхлой Ди ю. 10.30 — «Музыкальни киоск». 11.00 — Вес бола телевидени. «Машта дахьа бол Т[illegible]». 11.30 — Телевизионни художественни фильм. 13.00 — «Кьона дешкий». 13.45 — Берашта фильм. 13.30 — «Старта. Телевизионни спортивни журнал». 13.45 — «Кьона промышленноста болхлой зеваных доли концерт. 14.25 — Кердадараш. 14.30 — Иштта дейн. Хьуна академий. Брестеуа передача. 15.00 — «Зорька» (гlалгlай мет. тlаеl). 15.30 — Вес бола телевидени. СССР-а Пачхьалкхен академически доккхача театрера хореографически училищех дола концерт-очерк. 16.15 — Телевизионни халкъа университет. Советий мехка Iилма. Киргизски ССР-а Iилманхой гаха. 17.00 — Вес бола телевидени. Мультфильмай программа. 18.00 — Кердадараш. 18.10 — СССР-а халкъа артисташ. Ирина Архипова. 18.55 — Киножурнал. 19.15 — Юртабоахама хьаккхалеттарашта дола концерт (гlалгlай меттала). 19.35 — Шоана берам. 20.00 — Анчаров. «Дешта тlехьа ди». Телевизионни спектакль. 8-гlа дакъа. «Нагlагlа мал, кlорандил». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Гостиница фу[illegible]» яха художественни фильм.

РАДИО

10 июнь

6.10 — Юртара вахар (нохчий меттала). 6.40 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.20 — [illegible] меттала). 9.00 — Москва. 14.00 — Нохч-Гlалгlай литературе хьалдаьнача меттигера (гlалгlай меттала). 14.30 — Нохч-Гlалгlай белоно налени халхара ашараши (нохчий меттала). 14.45 — «Советаш — СССР-а юбилейга» яха корреспонденци (нохчий меттала). 15.00 — Москва.

ХАОТТАМ

Тахан республикен Грозней гlолла хушалуш моркхаш а йолаш йоачаш а йоаиаш, малхбузера боржамагlа мух а хьенхаш, фегара температура республике гlолла 25 — 30 градус, Грозне гlолла 29 градус йоахал а йолаш ха отта тарлу.

11-чоа 12-чоа июне хушалуш моркхаш а йолаш, цхьайола йолча моттигашка лоацачта хана догlа а деланаш, да а къувхьеш, хушалуш лаьгlо мух а хаеклаш фегара температура бийсанна 9—14 градус. Дийнахь 23—28 градус йоахал а йолаш ха отта мег.

Метеостанци.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

ЧАКХДОАЛАШ ЛАТТ 1972 ШЕРА II-ча АХ ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета язлу бувзама еррига отделенешка а промышленноста транспорта, гlишлоиъеча, предприятешкарча, хелара заводешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждешкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доаржадеча общественни уполномоченешка а гlолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: 6 бутта — 1 сом 50 кепик.

[illegible] МА ЛЕЛАШ 1972 ШЕРА ШОЛЛАГlЧА АХ ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

ХОАМ

Консервни чуьлха вай мехка хьаль Iоакъе баккаш хьада йоараи а боадаш дlачуйю Нохч-Гlалгlай АССР потребительски кооперации еррига предприятенски тlакашен приемни пункташен.

Шоашкара яьсса Iоакъа баллаш дlачуле, промышленноста чlоагlа эзаш я уж.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-61, 364051, Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-98; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культурни отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юртбоахама отдела — 3-42-28; кехьаш отделий бухгалтерен — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства, типографи, Революци проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-61 364051 ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-98; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05124. Заказ 4114